

OBSAH

	<u>Článok</u>	<u>Strana</u>
Úvod.....	1 – 4	1
I. Všeobecná časť.....	5 – 24	2
II. Osobitná časť.....	25 - 109	6
Článok 2: Právne a administratívne opatrenia na odstránenie rasovej diskriminácie vo všetkých jej formách.....	25 – 50	6
A. Legislatívne opatrenia.....	25 – 30	6
B. Ostatné opatrenia na potlačanie a odstránenie rasovej diskriminácie.....	31 – 40	7
C. Implementácia medzinárodných dohovorov v oblasti ochrany ľudských práv.....	40 – 43	9
D. Orgány oprávnené konať v prípadoch prejavov diskriminácie.....	44 – 50	10
Článok 3: Zákaz rasovej segregácie a apartheidu.....	51	12
Článok 4: Právne, administratívne a iné opatrenia na odstránenie propagandy založenej na rasovej nadržanosti, nenávisti a diskriminácie.....	52 – 57	12
Článok 5: Práva garantované dohovorom.....	58 – 96	14
A. Právo na rovnaké zaobchádzanie pred súdmi a pred všetkými orgánmi, ktoré vykonávajú súdnictvo.....	59 – 59	14
B. Právo na osobnú bezpečnosť a ochranu štátom proti násiliu a ujme na zdraví.....	60	15
C. Politické práva, najmä právo zúčastňovať sa na voľbách...	61	15
D. Ďalšie občianske práva.....	62 – 70	15
Právo slobodného pobytu.....	62	15
Právo opustiť ktorúkoľvek krajinu, aj svoju vlastnú.....	63	15
Právo na štátne občianstvo.....	64	15
Právo uzavrieť manželstvo.....	65	15
Právo vlastníť majetok.....	66	15
Právo nadobúdať dedičstvo.....	67	15
Právo na slobodu presvedčenia a prejavu.....	68	15

Právo na slobodu zhromažďovania a združovania.....	69	16
Právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva.....	70	16
E. Hospodárske, sociálne a kultúrne práva.....	71 - 94	16
Právo na prácu	75	16
Právo zakladať odborové organizácie.....	76	17
Právo na bývanie.....	77 – 84	17
Právo na ochranu zdravia, liečebnú starostlivosť.....	85 – 90	18
Právo na vzdelanie a školenie.....	91 – 93	20
Právo na rovnakú účasť na kultúrnom dianí.....	94	20
F. Právo na prístup na všetky miesta a na používanie všetkých služieb určených verejnosti.....	95	20
Článok 6: Ochrana pred všetkými činmi rasovej diskriminácie	96	21
Článok 7: Opatrenia realizované v oblasti vyučovania, výchovy, kultúry a informácií na boj proti predsudkom vedúcim k rasovej diskriminácii.....	97 – 105	21
A. Vzdelávanie.....	97 – 102	21
B. Kultúra.....	103 – 109	22
III. Informácie o plnení odporúčaní Výboru na odstránenie rasovej diskriminácie k deviatej a desiatej periodickej správe SR	110 – 205	24

Jedenásta a dvanásta periodická správa Slovenskej republiky k Medzinárodnému dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie

Úvod

1. Slovenská republika (ďalej len „SR“) je zmluvnou stranou Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (ďalej len „dohovor“), ktorý bol podpísaný v mene Československej socialistickej republiky 7. marca 1966. V dôsledku sukcesie po Českej a Slovenskej Federatívnej Republike sa SR stala zmluvnou stranou tohto dohovoru 28. mája 1993 so spätnou účinnosťou od 1. januára 1993.
2. SR ako zmluvná strana dohovoru v zmysle jeho článku 9 predkladá Výboru OSN na odstránenie rasovej diskriminácie (ďalej len „výbor“) správy o implementácii dohovoru. Svoju Deviatu a desiatu periodickú správu SR predložila v máji 2012.
3. V súčasnosti SR predkladá Jedenástu a dvanástu periodickú správu k dohovoru (ďalej len „správa“). Správa obsahuje informácie o legislatívnych, súdnych, administratívnych a iných opatreniach, ktoré boli prijaté za účelom uvedenia ustanovení dohovoru do života, ako aj o pokroku, ktorý sa v tomto smere dosiahol za obdobie rokov 2012 až 2015.
4. Správu vypracovalo Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVaEZ SR“) v spolupráci s vecne príslušnými rezortmi na základe usmernení výboru obsahujúcich odporúčania, ktoré majú byť zohľadnené v obsahu a forme jednotlivých periodických správ k dohovoru (CERD/C/2007/1) a v súlade s konkrétnymi odporúčaniami Záverečného stanoviska výboru, ktoré boli prijaté 17. apríla 2013 po posúdení Deviatej a desiatej periodickej správy SR.

I. Všeobecná časť

Národnostné menšiny

5. Podľa aktuálnych údajov k 31. decembru 2014 bolo v SR 5 421 349 obyvateľov. Z nich 81,15 % tvorili obyvatelia slovenskej národnosti. Národnostné menšiny tvorili 12,38 % obyvateľstva, svoju národnosť neдекlarovalo 6,47 % obyvateľov.

6. K slovenskej národnosti sa prihlásilo necelých 4 400 000 obyvateľov. V porovnaní s rokom 2011, kedy sa uskutočnilo ostatné celoštátne sčítanie obyvateľstva SR sa počet obyvateľov slovenskej národnosti mierne zvýšil (o cca. 42 tisíc).

7. Najpočetnejšou národnostnou menšinou je obyvateľstvo maďarskej národnosti. K maďarskej národnosti sa v roku 2014 prihlásilo necelých 457 tisíc (456 991) obyvateľov, ktorí tvoria 8,43 % celkovej populácie. Počet a podiel na celkovej populácii sa v porovnaní s rokom 2011 mierne znížil (cca. o 0,3 %).

8. Druhou najpočetnejšou národnostnou menšinou je rómska populácia. K rómskej národnosti sa v roku 2014 prihlásilo necelých 109 tisíc (108 881) obyvateľov, ktorí tvoria 2 % z celkovej populácie. Počet aj podiel obyvateľov, ktorí sa prihlásili k rómskej národnosti, sa v porovnaní s rokom 2011 zvýšil (cca o 2,15 %). Podľa minimálneho odhadu materiálu Rámec EÚ pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov do roku 2020 však počet občanov SR rómskej národnosti je oveľa vyšší. Viac sa k týmto skutočnostiam uvádza v článkoch 112 – 115 tejto správy.

9. Obyvateľstvo SR podľa národnosti (tabuľka):

Národnosť	Rok				
	2011	2012	2013	2014	
Slovenská	4357322	4360313	4388234	4399406	
Maďarská	458370	458091	458038	456991	
Rómska	106583	107958	107915	108881	
Rusínska	33447	33439	32344	31939	
Ukrajinská	7512	7626	8576	8854	
Česká	30681	31135	34490	34946	
Nemecká	4762	4870	6925	7013	
Poľská	3211	3343	5644	5822	
Ruská	2026	2079	2622	2723	
Židovská	631	631	617	614	
Moravská	3292	3300	3194	3163	
Bulharská	1165	1322	2144	2208	
Sliezska	16	16	18	17	
Grécka	146	164	338	358	
Rumunská	822	1082	3683	3965	
Rakúska	361	426	1308	1363	
Vietnamská	1601	1712	2334	2455	
Iná a nezistená	392374	393329	357525	350631	

Spolu	5404322	5410836	5415949	5421349	
--------------	----------------	----------------	----------------	----------------	--

Cudzinci a azylové konanie

10. V SR je problematika azylu, doplnkovej ochrany a dočasného útočiska ustanovená v zákone č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o azyle"). V zákone o azyle je premietnutý nielen Dohovor o právnom postavení utečencov (Ženeva, 1951) či Protokol týkajúci sa právneho postavenia utečencov (New York, 1967), ale tiež príslušné právo EÚ.

11. V sledovanom období 2012 až 2015 (k 30. septembru 2015) bol zákon o azyle novelizovaný niekoľkokrát.

12. Zákomom č. 75/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (nadobudol účinnosť 1. mája 2013), bola zabezpečená transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/51 /EÚ z 11. mája 2011, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 2003/109/ES na účely rozšírenia jej pôsobnosti na osoby požívajúce medzinárodnú ochranu. V zákone o pobyte cudzincov bol rozšírený okruh štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorým je možné po splnení stanovených podmienok udeliť dlhodobý pobyt o osoby, ktorým bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana. Zákomom č. 75/2013 Z. z. bol novelizovaný aj zákon o azyle, pričom bola rozšírená lehota na podanie žiadosti o predĺženie doplnkovej ochrany z 30 na 90 dní a boli upravené dôvody na zánik azylu a zánik doplnkovej ochrany.

13. Zákon č. 495/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, nadobudol účinnosť 1. januára 2014. Cieľom tohto zákona bola najmä transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (prepracované znenie). V zákone o azyle bolo zakotvené, že doplnková ochrana sa predlžuje namiesto pôvodného jedného roka na dva roky. Nanovo bola upravená možnosť použitia inštitútu vnútroštátnej ochrany (tzv. alternatíva vnútroštátneho presídlenia), bol rozšírený okruh osôb, ktorým sa na účel zlúčenia rodiny udelí azyl alebo poskytne doplnková ochrana a doplnené prípady, keď existuje spojenie medzi dôvodmi prenasledovania a činmi prenasledovania. Tiež bolo upravené konanie o odovzdaní do iného štátu podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritéria a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (prepracované znenie). Zákomom č. 495/2013 Z. z. bol novelizovaný aj zákon o pobyte cudzincov, kde bola zakotvená nová právna úprava zaistenia žiadateľov o udelenie azylu (špecifické dôvody na zaistenie žiadateľov o udelenie azylu, celková dĺžka zaistenia týchto osôb, atď.).

14. Zákon č. 131/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o azyle, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony nadobudol účinnosť 20. júla 2015. Cieľom tohto zákona bola najmä transpozícia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované

znenie) a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracované znenie). V zákone o azyle bolo okrem iného ustanovené, že maloletí bez sprievodu zostanú aj počas konania o udelenie azylu v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, teda že nebudú z dôvodu realizovania konania o udelenie azylu premiestňovaní do azylových zariadení Ministerstva vnútra SR (ďalej len „MV SR“). Bolo zavedené zisťovanie potreby osobitných procesných záruk pre žiadateľov o udelenie azylu a osobitný postup voči takýmto žiadateľom. Nanovo bolo upravené rozhodovanie o opakovaných žiadostiach o udelenie azylu, pričom bolo zavedené zisťovanie osobitných potrieb zraniteľných osôb a ich poskytovanie a skrátená lehota, po uplynutí ktorej sa umožní žiadateľom o udelenie azylu prístup na trh práce z jedného roka na 9 mesiacov. Boli určené výnimky z oprávnenia žiadateľa o udelenie azylu zdržiavať sa na území SR. Bolo doplnené kritérium na určenie štátu za bezpečnú krajinu pôvodu a subjekty, ktorým sa oznamuje rozhodnutie vydané v konaní o azyle. Zákonom č. 131/2015 Z. z. sa novelizoval aj Občiansky súdny poriadok, keď bolo stanovené, aký stav konania je rozhodujúci pre rozhodnutie súdu v konaní vo veci azylu alebo doplnkovej ochrany. Na rozdiel od predchádzajúceho právneho stavu je pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia vo veci azylu alebo doplnkovej ochrany pre súd rozhodujúci skutkový stav v čase vyhlásenia alebo vydania rozhodnutia. Zákonom č. 131/2015 Z. z. sa novelizoval tiež zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, pričom bol upravený režim poskytovania právnej pomoci v konaní o zaistení štátneho príslušníka tretej krajiny a v konaní o zaistení žiadateľa o udelenie azylu. Zákonom č. 131/2015 Z. z. sa novelizoval ďalej zákon o pobyte cudzincov, v ktorom bolo určené, že v prípade uloženia alternatívy zaistenia, žiadateľ o udelenie azylu nemusí preukazovať zabezpečenie ubytovania a finančné zabezpečenie, a že žiadatelia o udelenie azylu nie sú povinní prispievať na stravovanie v zaistení.

15. Je potrebné spomenúť tiež zákon č. 96/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na základe ktorého sa už ani v prípade cudzincov, ktorým sa poskytla doplnková ochrana, nevyžaduje povolenie na zamestnanie. Navyše sa od 1. mája 2013 aj cudzinci, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana, považujú za znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a v oblasti prístupu na trh práce tak majú rovnaké postavenie ako azylanti.

16. Taktiež bol prijatý zákon č. 375/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorým bol upravený postup pri posudzovaní a overení dosiahnutého vzdelania žiadateľa s medzinárodnou ochranou. Žiadateľom s medzinárodnou ochranou sa na účely tohto zákona rozumie žiadateľ o posúdenie a overenie dosiahnutého vzdelania, ktorému bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana podľa zákona o azyle.

17. V oblasti zmien v právnej úprave v oblasti azylu je potrebné uviesť aj nariadenie vlády SR č. 205/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 716/2002 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam bezpečných tretích krajín a bezpečných krajín pôvodu v znení neskorších predpisov. Zo zoznamu bezpečných krajín pôvodu bola vypustená Chorvátska republika

z dôvodu, že sa stala členským štátom Európskej únie a do zoznamu bezpečných krajín pôvodu bola doplnená Čierna Hora.

18. V rokoch 2013 až 2015 (k 30. septembru 2015), pokračoval trend znižovania počtu žiadostí o udelenie azylu podaných na území SR. V roku 2012 bolo podaných 732 žiadostí o udelenie azylu, pričom azyl bol udelený v 32 prípadoch a doplnková ochrana bola poskytnutá v 104 prípadoch. V roku 2013 bolo na území SR podaných 441 žiadostí o udelenie azylu a azyl bol udelený v 15 prípadoch a doplnková ochrana v 34 prípadoch. V roku 2014 bolo podaných 331 žiadostí o udelenie azylu a azyl bol udelený v 14 prípadoch a doplnková ochrana poskytnutá v 99 prípadoch. K 30. septembru 2015 bolo podaných 139 žiadostí o udelenie azylu. Azyl bol udelený v 7 prípadoch a doplnková ochrana poskytnutá v 40 prípadoch.

19. Konanie o udelenie azylu bolo zastavené v roku 2012 v 383 prípadoch, v roku 2013 v 352 prípadoch, v roku 2014 v 163 prípadoch a v roku 2015 (k 30.9.) v 115 prípadoch. Žiadatelia o udelenie azylu pochádzali najmä z nasledovných krajín pôvodu: v roku 2012 – Somálsko, Afganistan, Gruzínsko, Kongo, Arménsko, v roku 2013 – Afganistan, Somálsko, Gruzínsko, Eritrea, Arménsko, v roku 2014 – Afganistan, Sýria, Vietnam. Ukrajina, Somálsko a v roku 2015 (k 30.9.) – Afganistan, Irak, Ukrajina, Gruzínsko a Ruská federácia.

20. V sledovanom období pokračovala realizácia humanitárneho transferu utečencov. V poradí tretia dohoda medzi vládou SR, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu, cez SR, bola uzatvorená dňa 24. júna 2012. Štvrtá dohoda bola uzatvorená dňa 24. júna 2013 a piata dňa 18. júla 2014. Dňa 7. októbra 2015 vláda SR schválila návrh na uzatvorenie Dohody medzi vládou SR, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez SR.

21. V období od 1. januára 2012 do 30. septembra 2015 prišlo v zmysle citovanej dohody na územie SR 669 utečencov a v danom období sa týmto utečencom na území SR narodilo 17 detí. Utečenci boli najmä zo Somálska, Afganistanu, Etiópie, Eritrei, Iraku, pričom prichádzali z táborov, ktoré sa nachádzajú v Eritrei, Jemene a v Iráne. Presídľovaní utečenci sú na území Slovenskej republiky ubytovaní v azylovom zariadení MV SR v Humennom. K 15.10.2015 bolo ubytovaných v tomto zariadení 68 utečencov, z toho 42 detí.

22. Dňa 21. júla 2015 bolo vo Viedni podpredsedom vlády a ministrom vnútra SR a spolkovou ministerkou vnútra Rakúskej republiky podpísané Memorandum o porozumení medzi MV SR a Spolkovým ministerstvom vnútra Rakúskej republiky o dočasnom poskytnutí ubytovacích kapacít žiadateľom o medzinárodnú ochranu, ktorých žiadosti sú posudzované v Rakúskej republike (Memorandum of Understanding between the Ministry of Interior of the Slovak Republic and the Federal Ministry of the Interior of the Republic of Austria on the temporary provision of accommodation facilities to applicants for international protection whose applications are being processed by the Republic of Austria). Na základe predmetného memoranda sa SR zaviazala na obdobie dvoch rokov prijať na svoje územie žiadateľov o medzinárodnú ochranu z Rakúska a poskytovať im ubytovanie a stravu v Účelovom zariadení v Gabčíkove. V zmysle predmetného memoranda môže byť v zariadení v Gabčíkove ubytovaných súčasne maximálne 500 žiadateľov. K 15. októbru 2015 bolo v zariadení v Gabčíkove ubytovaných 437 žiadateľov.

23. Európsky azylový podporný úrad (EASO) v súčasnosti zohráva nezastupiteľnú úlohu v rámci odbornej prípravy zamestnancov, ktorí vykonávajú pohovory so žiadateľmi o udelenie azylu, posudzujú takéto žiadosti, alebo sa inak podieľajú na posudzovaní žiadosti (napr. získavaním informácií z krajiny pôvodu), či rozhodujú o použití nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritéria a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (prepracované znenie).

24. V rámci vzdelávacieho programu EASO Training Curriculum boli vyškolení národní školitelia z migračného úradu MV SR. Zamestnanci migračného úradu absolvovali v sledovanom období národné školenie EASO Training Curriculum napr. v module - Spoločný európsky azylový systém, module - Inklúzia, module - Informácie o krajinách pôvodu, module - Písanie a tvorba rozhodnutí, module - Vedenie pohovoru so zraniteľnými osobami, module - Techniky pohovoru. Zamestnanci migračného úradu sa podieľali aj na tvorbe niektorých modulov EASO Training Curriculum.

II. Osobitná časť

Článok 2: Právne, administratívne a iné opatrenia na odstránenie rasovej diskriminácie vo všetkých jej formách

A. Legislatívne opatrenia

25. Najvýznamnejšou legislatívnou zmenou v sledovanom období bola rekodifikácia civilného procesného práva, ktorú Národná rada SR schválila 21. mája 2015. Ide o najzásadnejšiu reformu civilného procesu od vzniku samostatnej SR, ktorá presahuje historicky aj vznik samostatného štátu, nakoľko nahrádza pôvodný procesný kódex z roku 1963. Štrukturálna zmena spočíva v oddelení troch druhov konaní, sporového, mimosporového a správneho a vypracovaní samostatných kódexov. Táto právna úprava má za cieľ vytvoriť lepšie možnosti pre efektívne súdnictvo, zvýšenie vymožitelnosti práva, eliminovanie súdnych prieťahov a vytvorenie priestoru pre kvalitnejšie súdne rozhodnutia.

26. Medzi hlavné zmeny, ktoré táto rekodifikácia prináša patrí:

- 1) dôsledná koncentrácia súdneho konania a s tým spojená aj vyššia procesná aktivita strán konaní;
- 2) zavedenie povinného právneho zastúpenia v konaniach na druhom stupni a v niektorých prípadoch aj v konaniach na prvom stupni;
- 3) zmeny v oblasti doručovania fyzickým osobám;
- 4) používanie moderných komunikačných prostriedkov;
- 5) revízia dovolacieho konania.

27. V rámci legislatívnych zmien nadobudol v roku 2014 účinnosť zákon č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bol novelizovaný aj zákon o priestupkoch, v rámci ktorého bol kreovaný v § 47a priestupok extrémizmu. Táto legislatívna zmena umožnila postihovať páchatel'ov protiprávnych konaní na úseku extrémizmu, ktorých konanie ešte nevykazovalo znaky trestného činu.

28. Národná rada SR dňa 12. marca 2015 schválila zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 01. apríla 2015. Okrem toho bol prijatý zákon č. 188/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon). Táto legislatívna úprava bola prijatá z dôvodu dosiahnutia takej aplikácie školského zákona, ktorá nedovoľuje zamieňať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby na základe zdravotného znevýhodnenia so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vyplývajúcimi výlučne zo sociálne znevýhodneného prostredia.

29. Antidiskriminačný zákon v znení prijatom v roku 2004 stanovil transpozíciou smerníc EÚ všeobecný rámec pre uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania a prostriedky právnej ochrany pre prípad porušenia tejto zásady. Tiež zakotvuje výnimky zo zásady rovnakého zaobchádzania a podrobnosti o možnosti obrátiť sa so žalobou na súd v prípade jej nedodržania. Novela tohto zákona, ktorá nadobudla platnosť v apríli 2013, významne rozšírila možnosť prijímať tzv. dočasné vyrovnávacie opatrenia. Ide o opatrenia zamerané na určité znevýhodnené skupiny s cieľom vyrovnávania existujúcich nerovností. Dočasné vyrovnávacie opatrenia je možné prijímať v oblasti zamestnania, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, sociálneho zabezpečenia a v oblasti poskytovania tovarov a služieb vrátane komerčného bývania. Môžu byť prijaté, ak existuje preukázateľná nerovnosť. Cieľom opatrení je zníženie alebo odstránenie tejto nerovnosti. V zmysle novelizovaného § 8a antidiskriminačného zákona môžu orgány verejnej správy alebo iné právnické osoby prijímať dočasné vyrovnávacie opatrenia smerujúce k odstráneniu znevýhodnení vyplývajúcich z dôvodov rasového alebo etnického pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, rodu alebo pohlavia, veku alebo zdravotného postihnutia, ktorých cieľom je zabezpečiť rovnosť príležitostí v praxi.

30. Možnosť prenesenia dôkazného bremena na žalovaného bola však stále upravená iba v antidiskriminačnom zákone, ktorý mal rovnakú právnu silu ako Občiansky súdny poriadok. Súdny sa z toho dôvodu v niektorých prípadoch pridržiavali „len“ procesného predpisu a vyhli sa tak aplikácii ustanovenia o prenesenom dôkaznom bremene. Až Civilný sporový poriadok, schválený v rámci rekodifikácie civilného procesného práva v roku 2015, zharmonizoval povinnosť obráteného dôkazného bremena pri konaní priamym odkazom na ustanovenia antidiskriminačného zákona. Súčasná podoba antidiskriminačného zákona tak predstavuje po všetkých spomínaných úpravách modernú európsku legislatívu, ktorá pri účinnom presadzovaní môže zásadným spôsobom napomôcť k dodržiavaniu zásady rovnakého zaobchádzania tak, ako ju vníma a presadzuje Európska únia.

B. Ostatné opatrenia na potlačanie a odstránenie rasovej diskriminácie

Správa o plnení úloh vyplývajúcich z koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2011 – 2014

31. Uznesením vlády SR č. 379 z 8. júna 2011 bola prijatá koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2011 – 2014, ktorá bola každoročne vyhodnocovaná. Rok 2014 bol posledným rokom jej platnosti. Po vyhodnotení a kontrole plnenia úloh bola v súlade s uznesením vypracovaná správa o plnení úloh vyplývajúcich z koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2011 – 2014 (ďalej len „správa“) za rok 2014, ktorá bola predložená na rokovanie vlády SR. Vláda vzala uvedenú správu na vedomie na svojom rokovaní dňa 7. októbra 2015.

Stratégia ochrany a podpory ľudských práv

32. Vláda SR uznesením č. 71/2015 schválila dňa 18. februára 2015 Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv (ďalej len „stratégia“). Stratégia identifikovala potrebu prijať Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie (ďalej len „Akčný plán“), ktorý by nadviazal na prax z minulých rokov, sústreďoval sa na zvyšovanie povedomia verejnosti o nediskriminácii a usiloval o zefektívnenie implementácie antidiskriminačnej legislatívy.

Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019

33. Dňa 18. marca 2015 schválila vláda SR uznesením č. 129/2015 Koncepciu boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019 (ďalej len „konceptia“). Koncepcia predstavuje základný dokument definujúci strategické priority SR v oblasti predchádzania a eliminácie radikalizácie, extrémizmu a s nimi spojenej protispoločenskej činnosti ohrozujúcej základné práva a slobody osôb a základy demokratického právneho štátu. Potreba jej prijatia a realizácia v nej navrhnutých opatrení vyplýva jednak z dôvodu ochrany týchto hodnôt zakotvených v Ústave SR, medzinárodných dohovorochoch v oblasti ľudských práv, ktorými je SR viazaná, ako aj z ostatných dokumentov strategickkej povahy v tejto oblasti. Zároveň je koncepcia premietnutím úloh zo Stratégie vnútornej bezpečnosti Európskej únie (ďalej „EÚ“) v oblasti predchádzania násilnému extrémizmu a radikalizácii.

34. Koncepcia sa obsahovo zameriava na aktuálne otázky a problémy, pričom za súčasného stavu a bezpečnostnej situácie je to prevencia, zvyšovanie povedomia spoločnosti, efektívne vzdelávanie príslušníkov bezpečnostných zborov a spolupráca s okolitými štátmi.

35. Zámer koncepcie sa odráža v štyroch strategických cieľoch, ktoré predstavujú snahu efektívne a aktívne sa spolupodieľať na prevencii a boji proti extrémizmu, rovnako ako aj vytvárať objektívnu mienku spoločnosti k tomuto javu a jeho prejavom.

1. Posilnenie odolnosti komúnit a jednotlivcov voči nedemokratickým ideológiám a extrémizmu.

Obsahovo sa tento cieľ zameriava na usmernenie toku informácií, aby sa dostali k adresátom, ktorí získajú dôveru voči zodpovedným inštitúciám. Tento cieľ je sledovaný najmä zapojením viacerých subjektov do procesu zvyšovania odolnosti komúnit. Ďalej je prostredníctvom dostupných nástrojov, napr. zberom údajov o obetiach trestných činov extrémizmu, zvýšením dôvery obetí voči policajnému zboru (Ďalej len „PZ“) potrebné získavať informácie o tomto druhu trestnej činnosti a na ich základe poskytnúť spoločnosti ucelený pohľad na stav trestných činov extrémizmu a rasovo motivovaných trestných činov.

2. Zvyšovanie povedomia o prejavoch a spoločenskej závažnosti extrémizmu a následkoch radikalizácie.

Realizácia vzdelávania v oblasti radikalizácie, extrémizmu a ich prejavov, upozorňovanie na ich nebezpečenstvo prostredníctvom médií a vzdelávania vybraných cieľových skupín za účelom vytvorenia systematického rámca je jedinou možnosťou, ako dosiahnuť želaný stav v oblasti vzdelanosti a povedomia spoločnosti o týchto javoch.

3. Efektívne monitorovanie a odhaľovanie trestných činov extrémizmu a stíhanie ich páchatel'ov.

Úlohy smerujúce k naplneniu cieľa sledujú najmä zabezpečenie efektívnej výmeny informácií, analyzovanie a zváženie potreby aktualizácie niektorých ustanovení trestnoprávných kódexov, monitorovanie miery radikalizácie spoločnosti a extrémistickej činnosti prostredníctvom zainteresovaných subjektov a v rámci ich možností.

4. Vytváranie inštitucionálnych a personálnych kapacít pre štátne orgány plniace úlohy vo veciach ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu.

Obsahovo ide o vytvorenie účinných nástrojov po organizačnej stránke, vyčlenenie špecialistov a s tým súvisiaceho vzdelávania a následného nastavenia mechanizmov, ktorými sa budú zabezpečovať úlohy súvisiace s ochranou ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu. V podstate ide o analýzu, zlepšenie a zabezpečenie efektívneho fungovania bezpečnostných zložiek.

36. Spoločným cieľom stanovených strategických cieľov je predchádzanie a zamedzenie radikalizácie vedúcej k extrémizmu formou skorej intervencie a systematickým vzdelávaním jednotlivých cieľových skupín. V oblasti represie je strategickým cieľom zvýšenie kapacít a možností na efektívne odhaľovanie a stíhanie trestných činov extrémizmu a s nimi súvisiace organizačné opatrenia.

Ostatné opatrenia

37. Uznesením medzirezortného Expertného koordinačného orgánu pre boj so zločinnosťou č. 4 z 21. marca 2012 bola zriadená „Medzirezortná pracovná skupina odborníkov zameraná na elimináciu rasovo motivovanej trestnej činnosti a extrémizmu“, ktorá sa stretávala podľa potreby na riešenie spoločného postupu v boji proti prejavom extrémizmu. Medzirezortná pracovná skupina je zložená zo zástupcov ministerstiev vnútra, spravodlivosti, obrany, financií, Generálnej prokuratúry a Slovenskej informačnej služby. V rámci zasadnutí boli prerokované napríklad témy súvisiace s vypracovaním novej koncepcie a aplikačná prax nového zákona č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

38. MV SR od roku 2014 realizuje projekt „Efektívne monitorovanie, odhaľovanie a objasňovanie prejavov násilného extrémizmu v kyberpriestore“ zameraný na zefektívnenie monitorovania, odhaľovania a vyšetrovania extrémizmu v prostredí internetu. V rámci tohto projektu je plánované vytvorenie špecializovaného IT nástroja určeného pre príslušníkov PZ špecializovaných na problematiku extrémizmu, ako aj samostatný vzdelávací kurz zameraný na zvýšenie schopností v oblasti boja proti extrémizmu na internete.

39. Od roku 2014 sú na základe nariadenia MV SR o postupe v oblasti boja proti extrémizmu a diváckeho násilia na krajských a okresných riaditeľstvách PZ špeciálne určení príslušníci, ktorých prioritnou úlohou je zabezpečovanie plnenia úloh na úseku boja proti extrémizmu.

C. Implementácia medzinárodných dohovorov v oblasti ochrany ľudských práv

40. Dňa 7. marca 2012 SR uložila ratifikačnú listinu k Opčnému protokolu k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach z 10. decembra 2008 u jeho depozitára, ktorým je GT OSN. Opčný protokol nadobudol pre SR platnosť dňa 5. mája 2013.

41. SR ratifikovala Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa a o procedúre oznámení z 19. decembra 2011 a dňa 3. decembra 2013 uložila svoju ratifikačnú listinu u depozitára dohovoru, ktorým je GT OSN. Opčný protokol nadobudol pre SR platnosť 14. apríla 2014.

42. SR ratifikovala Medzinárodný dohovor o ochrane všetkých osôb pred nedobrovoľným zmiznutím z 20. decembra 2007. Ratifikačná listina SR bola uložená u depozitára dohovoru, ktorým je GT OSN dňa 15. decembra 2014. Dohovor nadobudol pre SR platnosť dňa 14. januára 2015.

43. SR zatiaľ neratifikovala Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov. O ratifikácii tohto dohovoru zatiaľ ani neuvažuje, nakoľko základnou prekážkou ratifikácie je, že sa zameriava na všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov bez ohľadu na to, či ide o osoby s legálnym alebo nelegálnym pobytom na území danej krajiny. Navyše úprava obsiahnutá v tomto dohovore je v rámci EÚ do veľkej miery už premietnutá v jej migračnej politike. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že politika EÚ rozlišuje medzi postavením príslušníkov tretích krajín s legálnym pobytom a tými, ktorí sa zdržiavajú na území členských štátov EÚ nelegálne.

D. Orgány oprávnené konať v prípadoch prejavov diskriminácie

Verejný ochranca práv

44. Verejný ochranca práv je v zmysle Čl. 151 a) Ústavy SR nezávislý orgán, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom (zákon č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov) chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. Verejný ochranca práv môže predložiť Ústavnému súdu návrh na začatie konania, ak všeobecne záväzný predpis porušuje základné práva alebo slobody priznané fyzickej alebo právnickej osobe. Taktiež vykonáva nezávislé zisťovania a uverejňuje správy. Okrem konania na podnet koná aj z vlastnej iniciatívy, a to spravidla podľa aktuálnych priorít.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

45. Osobitnú úlohu v oblasti predchádzania a odstraňovania diskriminácie zohráva Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej len „stredisko“). Stredisko bolo zriadené zákonom Národnej rady SR č. 308/1993 Z. z. o zriadení strediska s účinnosťou od 1. januára 1994, na základe medzinárodnej zmluvy medzi vládou SR a Organizáciou Spojených národov o zriadení strediska. Jeho právomoci a kompetencie sa v ďalších rokoch ďalej rozširovali až na súčasnú úroveň ochrany ľudských práv a základných slobôd.

46. Stredisko plní úlohy v rôznych oblastiach, a to najmä:

- a) monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv a dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona;

- b) zhromažďuje a na požiadanie poskytuje informácie o rasizme, xenofóbii a antisemitizme v SR;
- c) uskutočňuje výskumy a prieskumy na poskytovanie údajov v oblasti ľudských práv, zhromažďuje a šíri informácie v tejto oblasti;
- d) pripravuje vzdelávacie aktivity a podieľa sa na informačných kampaniach s cieľom zvyšovania tolerance spoločnosti;
- e) zabezpečuje právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie;
- f) vydáva na požiadanie fyzických osôb alebo právnických osôb alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania;
- g) vykonáva nezávislé zisťovania, týkajúce sa diskriminácie;
- h) vypracúva a uverejňuje správy a odporúčania o otázkach súvisiacich s diskrimináciou.

47. Stredisko každoročne vypracúva a uverejňuje za predchádzajúci kalendárny rok správu o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania v SR. Stredisko je plnoprávnym členom siete Equinet a plní úlohy národného antidiskriminačného orgánu „equality body“ v zmysle európskych antidiskriminačných smerníc. V tejto súvislosti najmä monitoruje a hodnotí dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania, zabezpečuje bezplatnú právnu pomoc obetiam diskriminácie, vydáva odborné stanoviská a vykonáva nezávislé zisťovania. O svojich zisteniach a odporúčaní každoročne uverejňuje správu. Taktiež je oprávnené na požiadanie zastupovať účastníka v konaní vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania a štátne orgány, súdy, prokuratúra a iné orgány sú povinné poskytnúť stredisku na požiadanie informácie o dodržiavaní ľudských práv.

Rada vlády pre ľudské práva

48. V roku 2011 bol vytvorený priestor pre konštituovanie nového inštitucionálneho mechanizmu v podobe Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „rada“), ktorá zavŕšila reformu poradných orgánov vlády SR. Podľa schváleného štatútu je rada stálym odborným, poradným, koordinačným a konzultatívnym orgánom vlády SR aj v oblasti presadzovania zásady rovnakého zaobchádzania a princípu rovnosti vrátane rodovej rovnosti. Sleduje vnútroštátne plnenie medzinárodných záväzkov SR v oblasti ochrany ľudských práv a záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných dohovorov, vrátane súvisiacich opčných protokolov ratifikovaných SR. Rada má vytvorené výbory, ktoré sú jej odbornými orgánmi.

49. V roku 2012 bola novelou Kompetenčného zákona zakotvená oblasť rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí ako kompetencia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“), ktoré ju vykonáva v úzkej spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR (ďalej len „MS SR“).

50. Zásadnú úlohu pri presadzovaní zákazu diskriminácie a monitorovaní jeho dodržiavania zohrávajú mimovládne organizácie a občianska spoločnosť. Ich úloha je pritom výrazná nielen pri vzdelávaní a osvete v tejto oblasti, ale aj pri strategických koncepciách súvisiacich s ochranou jednotlivcov a skupín, ktorí sú ohrození diskrimináciou.

Článok 3: Zákaz rasovej segregácie a apartheidu

51. SR je zmluvnou stranou Medzinárodného dohovoru o potlačení a trestaní zločinu apartheidu, ktorý bol podpísaný v New Yorku 30. novembra 1973. Zákaz apartheidu je upravený v trestnom zákone ako trestný čin „neľudskosť“. Trestný zákon prevzal tento trestný čin z predchádzajúcej právnej úpravy doslova, pokiaľ ide o popis konania. Tento trestný čin je tzv. blanketovej povahy, t.j. priamo odkazuje na Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu, ktorý v čl. 7 definuje trestný čin apartheidu ako zločin proti ľudskosti.

Článok 4: Právne, administratívne a iné opatrenia na odstránenie propagandy založenej na rasovej nadradenosti, nenávisti a diskriminácie

52. Medzi skutkové podstaty trestného zákona, ktoré sú zamerané proti prejavom rasizmu a rasovej neznášanlivosti, patria genocídium (§418), podpora a propagácia skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd (§421 a §422), výroba extrémistických materiálov (§422a), rozširovanie extrémistických materiálov (§422b), prechovávanie extrémistických materiálov (§422c), popieranie a schvaľovanie holokaustu a zločinov politických režimov (§422d), hanobenie národa, rasy a presvedčenia (§423), podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti (§424), podnecovanie, hanobenie a vyhrážanie osobám pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine alebo pôvodu rodu (§424a) a neľudskosť (§425).

53. Trestný zákon upravuje v §140 tzv. osobitný motív. Pod osobitným motívom sa rozumie spáchanie trestného činu okrem iného v úmysle verejne podnecovať k násiliu alebo nenávisti voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie, ak je zámienkou pre vyhrážanie sa z predchádzajúcich dôvodov, alebo z národnostnej, etnickej alebo rasovej nenávisti, nenávisti z dôvodu farby pleti, nenávisti pre sexuálnu orientáciu. Osobitný motív je identifikovaný pri jednotlivých trestných činoch ako základ pre uloženie vyššej trestnej sadzby.

54. Trestné činy extrémizmu boli zakotvené v zákone transpozíciou Rámcového rozhodnutia Rady 2008/913/SVV o boji proti niektorým formám a prejavom rasizmu a xenofóbie prostredníctvom trestného práva v roku 2009. Trestné sadzby v tejto oblasti okrem toho reflektujú najmä Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Európsky dohovor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania.

55. V roku 2014 bolo registrovaných v SR celkovo 91 protiprávných konaní súvisiacich s extrémizmom. V celkovom nápade sú zahrnuté okrem trestných činov extrémizmu aj priestupky na úseku extrémizmu.

56. Podrobnejší prehľad o počte odsúdených za spáchanie extrémistických trestných činov podľa skutkových podstát, prináša nasledovná tabuľka. Pri viacerých konaniach uvedených v prvej tabuľke bolo tiež prihladené aj na tzv. osobitný motív podľa §140 trestného zákona (pozri čl. 53). Počet prípadov prihladenia na osobitný motív prináša tabuľka č. 2.

Tabuľka č.1

Paragrafy Osobitný motív	Počet odsúdených	Počet skutkov	Uložené tresty			
			Nepodmienečný trest odňatia slobody	Podmienečný trest odňatia slobody	Peňažný trest	Iný trest
§§ 421, 422 (NTZ)	28	30	1	18	4	5
§§ 260, 261 (STZ)	1	1	1	0	0	0
§ 422a (NTZ)	0	0	0	0	0	0
§ 422b (NTZ)	9	12	1	7	0	1
§ 422c (NTZ)	1	5	1	0	0	0
§ 423 (NTZ)	1	4	0	1	0	0
§ 198 (STZ)	0	0	0	0	0	0
§ 424 (NTZ)	2	3	0	2	0	0
§ 198a (STZ)	0	0	0	0	0	0
§ 424a (NTZ)	0	0	0	0	0	0

Tabuľka č.2

osobitný motív § 140, písm. d	2	2	1	1	0	0
osobitný motív § 140, písm. f	5	5	0	5	0	0

Vysvetlivky k pojmom použitým v tabuľkách:

NTZ

Zákon č. 300/2005 Z. z. (rekodifikovaný trestný zákon)

STZ

Zákon č. 140/1961 Zb. (pôvodný trestný zákon)

§§421,422 NTZ

zodpovedá §§260, 261 STZ - Podpora a propagácia skupín smerujúcich k potlačeniu

	základných práv a slobôd
§422a	- Výroba extrémistických materiálov
§422b	- Rozširovanie extrémistických materiálov
§422c	- Prechovávanie extrémistických materiálov
§423 NTZ	
zodpovedá § 198 STZ	- Hanobenie národa, rasy a presvedčenia
§424 NTZ	
zodpovedá § 198a STZ	- Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti
§424a	- Podnecovanie, hanobenie a vyhrážanie osobám pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine alebo pôvodu rodu

57. Generálna prokuratúra SR naďalej každoročne predkladá Národnej rade SR Správu o činnosti prokuratúry. Na podklade vyhodnotenia aplikačného inštitútu odborného konzultanta v trestnom konaní bola konštatovaná potreba účinnejšieho využívania tohto inštitútu a to najmä v oblasti ekonomických trestných činov. Medzi priority činnosti prokuratúry patrilo aj v roku 2014 odhaľovanie a účinný postih páchatel'ov trestných činov súvisiacich s diváckym násilím s prvkami extrémizmu, ktorému je venovaná zvýšená pozornosť vo všetkých článkoch prokuratúry (pokyn generálneho prokurátora č. 2/2014, ktorým sa upravuje postup prokurátorov poverených vybavovaním agendy rasovo motivovaných trestných činov, trestných činov extrémizmu a diváckeho násillia). K plneniu tejto úlohy výrazne prispelo aj vytvorenie špecializácie prokurátorov na túto trestnú činnosť.

Článok 5: Práva garantované dohovorom

A. Právo na rovnaké zaobchádzanie pred súdmi a pred všetkými ostatnými orgánmi, ktoré vykonávajú súdnictvo

58. Okrem rekonifikácie civilného procesného práva (vid' článok 25) je elektronizácia a informatizácia súdnictva dôležitým podporným nástrojom, pri riešení jeho kľúčových problémov. Pokiaľ ide o technické opatrenia, ktorých účelom je zefektívniť justíciu v podmienkach SR sú rozpracované nasledovné projekty:

1. Elektronický súdny spis;
2. Register úpadcov;
3. Register diskvalifikovaných osôb (napr. pri zákaze činnosti);
4. Elektronická zbierka zákonov;
5. Vzdelávací systém e-Learning (pre súdy);
6. Ekonomický informačný systém (automatizácia podpory postupov v oblasti súdnictva, najmä pokiaľ ide o rozpočet, účtovníctvo, ľudské zdroje).

59. Pokiaľ ide o elektronizáciu a informatizáciu súdnictva je potrebné uviesť, že v rámci Porovnávacieho prehľadu, patrí SR medzi krajiny s najlepším online prístupom k súdnym rozhodnutiam. Rovnako dobre sa SR umiestnila vo vzťahu k monitorovaniu súdov a dostupnosti hodnotenia súdov.

B. Právo na osobnú bezpečnosť a ochranu štátom proti násiliu a ujme na zdraví

60. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

C. Politické práva, najmä právo zúčastňovať sa na voľbách

61. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

D. Ďalšie občianske práva

Právo slobodného pobytu

62. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

Právo opustiť ktorúkoľvek krajinu, aj svoju vlastnú

63. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

Právo na štátne občianstvo

64. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

Právo uzavrieť manželstvo

65. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

Právo vlastníť majetok

66. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

Právo nadobúdať dedičstvo

67. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

Právo na slobodu presvedčenia a prejavu

68. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

Právo na slobodu zhromažďovania a združovania

69. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

Právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva

70. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

E. Hospodárske, sociálne a kultúrne práva

71. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (ďalej len „ÚSVRK“) v roku 2015 na základe odporúčaní Externého hodnotenia Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 a úloh vyplývajúcich z uznesenia vlády č.1 z 11. januára 2012 pristúpil k revízii Stratégie a príprave jej nových akčných plánov. Opatrením splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity č. 6 zo dňa 18. decembra 2014, následne doplneným Opatrením splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity č. 2 z 13. februára 2015 bola zriadená poradná komisia splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity pre prípravu revízie a aktualizácie Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, tvorbu a implementáciu jej akčných plánov, ich monitorovanie a hodnotenie a bol vydaný aj jej štatút.

72. Pri príprave Akčného plánu pre oblasť nediskriminácie ÚSVRK nadväzuje na revidované ciele stratégie, antidiskriminačný zákon a Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie na roky 2016-2018.

73. Na úrovni prioritnej osi Integrácia marginalizovaných rómskych komunít, pre programové obdobie 2014-2020 tvoria súčasť opatrení intervencie zamerané na zlepšenie prístupu k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvetu a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania.

74. Vo „Výzve na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivej situácie rómskych komunít v roku 2013“, v rámci aktivity „Podpora formovania verejnej mienky, zmiernovania stereotypov a predsudkov voči rómskej populácii,“ bol finančne podporený projekt s názvom „Zmierňovanie stereotypov a predsudkov voči rómskej populácii:“ sumou 35 000 EUR, ktorý realizovala Nadácia otvorenej spoločnosti. Projekt stavia na Národnej stratégii inklúzie Rómov na Slovensku do roku 2020 a jej časti zameranej na komunikáciu a prácu s verejnou mienkou. Stratégia načrtáva viacero možných prístupov, ktorých cieľom je zníženie úrovne predsudkov v rôznych cieľových skupinách slovenskej spoločnosti voči Rómom. Hlavným cieľom projektu je vytvoriť rámcovú komunikačnú stratégiu pre dlhodobú verejnú edukačnú kampaň. Cieľom takejto dlhodobej verejnej kampane je napomáhať integrácii Rómov do spoločnosti v súčinnosti s implementáciou Stratégie SR pre integrácia Rómov do roku 2020.

Právo na prácu

75. Ustanovenia týkajúce sa odstránenia každého druhu diskriminácie pri zamestnávaní sú upravené aj v zákone č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a

komplexne v antidiskriminačnom zákone. V sledovanom období nenastali zmeny v zákonníku práce, ktoré sa týkajú rasovej diskriminácie.

Právo zakladať odborové organizácie

76. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

Právo na bývanie

77. Bývanie je uznané ako jedna zo základných ľudských potrieb, ktorá má byť uspokojovaná na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti. V trhovom hospodárstve primárnu zodpovednosť za obstaranie vlastného bývania nesie občan. Predpokladom fungovania takéhoto princípu však je, aby štát vytvoril občanom vhodné podmienky na zabezpečenie bývania. Otázka bývania je jedným z pretrvávajúcich problémov väčšiny nízkopříjmových domácností, ale aj domácností, ktoré vstupujú prvýkrát na trh s bývaním. Záujmom štátu je prostredníctvom podporných ekonomických nástrojov zvyšovať dostupnosť bývania pre svojich občanov.

78. Oblasť zvyšovania dostupnosti a kvality bývania občanom SR je kontinuálne podporovaná nástrojmi štátnej bytovej politiky vo forme priamej a nepriamej podpory. Hlavným cieľom týchto nástrojov je zabezpečenie vhodných podmienok pre všetkých občanov tak, aby si mohli zaobstarať primerané bývanie v závislosti na svojich možnostiach.

79. Žiaden z platných právnych predpisov SR neumožňuje povoliť stavbu, ktorej prvoradým účelom by bola segregácia niektorej skupiny obyvateľov. V prípade, ak by sa po realizácii stavby dokázalo, že stavba svojou existenciou preukázateľne bráni akejkolvek skupine obyvateľov v uplatňovaní svojich zákonných práv a slobôd a spôsobuje segregáciu akejkolvek skupiny obyvateľov, slovenský právny poriadok umožňuje takto poškodeným obyvateľom účinne chrániť svoje práva podaním podnetu na prokuratúru, resp. podaním súdnej žaloby. Týmto spôsobom sa poškodená skupina obyvateľov môže domôcť odstránenia takejto segregáčnej stavby.

80. Vláda SR uznesením č. 13 zo 7. januára 2015 schválila „Konceptiu štátnej bytovej politiky do roku 2020“ ako rámcového dokumentu štátu pre oblasť bývania. Konceptia sa okrem iného zaoberá aj otázkou bývania znevýhodnených skupín na trhu s bývaním a jej riešením. V zmysle uvedeného dokumentu je cieľom štátu predovšetkým zachovanie podpory rozvoja bývania prostredníctvom poskytovania dotácií Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MDVRR SR“) a zvýhodneného úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania pre najviac znevýhodnené skupiny. Ďalšími podpornými nástrojmi by mali byť systém prestupného bývania a taktiež zavedenie samostatného príspevku na bývanie.

81. MDVRR SR poskytovalo dotácie na obstaranie nájomných bytov a technickej vybavenosti v zmysle zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov. Dotácie na obstaranie nájomných bytov sa poskytujú najmä obciam a mestám, pričom nájomné byty môžu mať dva štandardy, a to bežný a základný, ktorý sa taktiež nazýva nižší štandard. Je nutné podotknúť, že nižší štandard neznamena nižšiu kvalitu bývania, ide skôr o vymedzenie niektorých prvkov v základnom

režime tak, aby toto bývanie bolo pre určené skupiny obyvateľstva výrazne dostupnejšie v porovnaní s bytmi bežného štandardu. Na tento typ výstavby sa preto poskytuje dotácia až do výšky 75 % obstarávacích nákladov.

82. V rámci Programu rozvoja bývania MDVRR SR poskytlo finančné prostriedky na výstavbu nájomných bytov a technickej vybavenosti pre marginalizované skupiny obyvateľstva nasledovne:

Rok	Počet nájomných bytov nižšieho štandardu	Poskytnutá dotácia v EUR
2012	251	3 873 010,00
2013	202	2 836 740,00
2014	103	2 017 490,00

Rok	Počet podporených bytov	Poskytnutá dotácia na výstavbu technickej vybavenosti pre zvýšenie sociálno-kultúrnej úrovne rómskej osady v EUR
2012	92	227 420,00
2013	0	0,00
2014	66	140 510,00

83. Z hľadiska územného členenia je možné konštatovať, že výstavba nájomných bytov nižšieho štandardu bola realizovaná predovšetkým v oblastiach s najväčšou koncentráciou marginalizovanej rómskej komunity, konkrétne v Košickom kraji, Prešovskom kraji a Banskobystrickom kraji.

84. MDVRR SR v rámci svojej pôsobnosti poskytuje na základe žiadostí obcí dotácie na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie obcí podľa zákona č. 226/2011 Z. z. o poskytovaní dotácií na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie obcí. Žiadosti o dotácie sú bodovo ohodnotené podľa kritérií uvedených vo vyhláske MDVRR SR č. 59/2014 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o hodnotiacich kritériách a spôsobe hodnotenia žiadostí o poskytnutie dotácií na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie obcí. Pri vypracovávaní územnoplánovacej dokumentácie územných celkov sa využíva aj „Atlas rómskych komunít“ mapujúci osídlenia v Slovenskej republike s obyvateľstvom patriacim k marginalizovaným rómskym komunitám či rómskej národnosti. Jedným z hodnotiacich kritérií je aj kritérium C – Aktivity obce v regionálnom rozvoji, v rámci ktorého obce, na ktorých území sa nachádza marginalizovaná rómska komunita podľa „Atlasu rómskych komunít na Slovensku 2013“. v urbanistickej koncentrácii vnútri obce, alebo na okraji obce alebo v segregovanej koncentrácii, získajú zvýšený počet bodov. Cieľom tohto postupu je zabezpečiť legalizáciu rómskych osídlení, pretože platná územnoplánovacia dokumentácia prispieva k vybudovaniu náležitej infraštruktúry v takýchto osídleniach.

Právo na ochranu zdravia, liečebnú starostlivosť

85. Podľa §11 ods.1 a 2 zákona č. 576/2004 Z. z. zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 576/2004 Z. z.“) má každý právo na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, pričom sa toto právo zaručuje rovnako každému v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v zdravotnej starostlivosti ustanovenou osobitným predpisom. V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia aj z dôvodov pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, zdravotného postihnutia, veku, majetku, rodu alebo iného postavenia.

86. Výkon verejného zdravotníctva, ktorý vyplýva zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zameraný na ochranu, podporu a rozvoj zdravia všetkých občanov SR. Opatrenia a iniciatívy sú cielené na každého občana SR bez rozdielu a uplatňujú sa princípy rovnakého zaobchádzania a rodovej rovnosti.

87. V zmysle § 6 zákona č. 576/2004 Z. z. je ošetrojúci zdravotnícky pracovník povinný informovať o účele, povahe, následkoch a rizikách poskytnutia zdravotnej starostlivosti, o možnostiach voľby navrhovaných postupov a rizikách odmietnutia poskytnutia zdravotnej starostlivosti. Ponaučenie je povinný poskytnúť zrozumiteľne, ohľaduplne, bez nátlaku, s možnosťou a dostatočným časom na slobodné rozhodnutie sa pacienta. Poskytnutie zdravotnej starostlivosti je podmienené informovaným súhlasom pacienta. Povinnosť informovať sa vzťahuje okrem iného na osobu, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, alebo aj inú osobu, ktorú si táto osoba určila alebo zákonného zástupcu, alebo opatrovníka, ak osobou, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť je maloleté dieťa, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoba s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony. Každý, kto má právo informovaný súhlas dať, má aj právo informovaný súhlas kedykoľvek slobodne odvolať.

88. ÚSVRK finančne podporil v oblasti zdravia projekt Zdravé komunity. Ide o celoslovenský projekt so zameraním na prevenciu a osvetu v oblasti zdravia v rómskych komunitách. Realizácia projektu je prínosom najmä v oblasti zlepšenia zdravotného stavu obyvateľov rómskych komunít, zníženia epidemiologického rizika pre všetky skupiny obyvateľstva a vytvárania predpokladov pre zlepšenie školskej dochádzky na základe zlepšovania zdravotného stavu školopovinných detí.

89. V rámci projektu pôsobilo 120 osôb, z toho 108 asistentov osvetu zdravia v 108 lokalitách a 12 koordinátorov. Od 1. januára 2014 bol navýšený počet lokalít a úmerne aj počet asistentov osvetu zdravia na 144 a počet koordinátorov na 16. V roku 2014 na polročné pokračovanie projektu bola na základe žiadosti zo dňa 19. decembra 2013 poukázaná dotácia alokovaná v plnej výške zo zdrojov MV SR. Celková finančná dotácia na projekt s trvaním do 30. júna 2014 predstavovala 1 086 909 EUR. Po predĺžení projektu do 30. septembra 2014 bol rozpočet navýšený o 399 804 EUR.

90. Súčasťou projektu sú aj monitorovacie aktivity stavu verejného zdravia v osídleniach marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) vo vzťahu k zabezpečeniu dodávky a zásobovania zdravotne nezávadnej vody, určenej na ľudskú potrebu, ako aj aktivity podpory zdravia, zvýšenia úrovne hygieny osídlení a prístupu k lekárskej starostlivosti.

Právo na vzdelanie a školenie

91. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) v zmysle Programového vyhlásenia vlády SR z roku 2012, Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2014 a úlohy B.22. uznesenia vlády SR č. 638 z 21. novembra 2012 riešilo súbor plánovaných novelizačných zmien v súlade s novými prioritami štátnej vzdelávacej politiky vrátane inovácie štátnych vzdelávacích programov.

92. Národná rada SR dňa 12. marca 2015 schválila zákon č.61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. apríla 2015. Ďalšie významné legislatívne zmeny týkajúce sa rasovej diskriminácie v zmysle dohovoru sa uskutočnili novelizáciou 4 nosných zákonov školskej výchovno-vzdelávacej sústavy v SR v regionálnom školstve, a to Zákonom č.188/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon). Okrem školského zákona sa uvedeným zákonom novelizujú zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov.

93. Významným stimulom na podporu školskej dochádzky detí zo sociálne znevýhodneného prostredia je príspevok na nezaopatrené dieťa, ktorý je s účinnosťou od 1. januára 2014 poskytovaný podľa zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Jeho účelom je podporiť výchovu, vzdelávanie a všestranný rozvoj dieťaťa, ktoré riadne plní povinnú školskú dochádzku. Príspevok sa poskytuje od začiatku školského roka v období školského vyučovania a školských prázdnin. Nárok na príspevok zanikne v prípade, ak rodič nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky dieťaťa alebo, ak dieťaťu alebo rodičovi bolo uložené výchovné opatrenie a toto nebude plniť svoj účel.

Právo na rovnakú účasť na kultúrnom dianí

94. Jedným z najvýznamnejších nástrojov priamej podpory kultúry a jazyka národnostných menšín je dotačný program Kultúra národnostných menšín (ďalej len „KNM“) v gescii Splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny. V rámci neho boli plnené aj ďalšie ciele, ktorými sú výchova a vzdelávanie k právam národnostných menšín a podpora interetnického a interkultúrneho dialógu a porozumenia medzi národnostnou väčšinou a národnostnými menšinami a etnickými skupinami. V roku 2013 bolo na podporu KNM vyčlenených 4 250 000 EUR. Tento objem finančných prostriedkov bol rozdelený pre 1 258 hodnotených, schválených a realizovaných projektov. V roku 2014 bol objem disponibilných prostriedkov 3 829 250 EUR, pričom podporených a realizovaných bolo 1 261 projektov. V roku 2015 bola alokovaná suma navýšená o 50 000 EUR na 3 879 250 EUR.

F. Právo prístupu na všetky miesta a na používanie všetkých služieb určených verejnosti, ako sú dopravné prostriedky, hotely, reštaurácie, kaviarne, divadlá, parky.

95. V tejto oblasti nenastali v sledovanom období výraznejšie zmeny týkajúce sa ochrany pred diskrimináciou.

Článok 6: Ochrana pred všetkými činmi rasovej diskriminácie

96. V roku 2013 bola prijatá novela antidiskriminačného zákona, ktorá rozšírila definíciu nepriamej diskriminácie tak, aby zahŕňala aj hrozbu vzniku diskriminácie. Zároveň bola upravená definícia dočasných vyrovnávacích opatrení (affirmative action), aby jednoznačne zahŕňala odstraňovanie znevýhodnení vyplývajúcich z diskriminácie na základe rasového a etnického pôvodu či príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine. Možnosť prijímať tieto opatrenia sa rozšírila z orgánov štátnej správy na všetky právnické osoby, ako sú samosprávne orgány, školy, občianske združenia či obchodné spoločnosti.

Článok 7: Opatrenia realizované v oblasti vyučovania, výchovy, kultúry a informácií na boj proti predsudkom vedúcim k rasovej diskriminácii

A. Vzdelávanie

97. Štátny vzdelávací program (ďalej len „ŠVP“) je záväzný dokument, ktorý stanovuje všeobecné ciele vzdelávania a kľúčové kompetencie, ku ktorým má vzdelávanie smerovať. Vymedzuje aj rámcový obsah vzdelávania a je východiskom pre tvorbu školského vzdelávacieho programu, v ktorom sa zohľadňujú aj špecifické podmienky a potreby regiónu. Povinnou súčasťou obsahu vzdelávania sú prierezové tematiky. Tieto je možné realizovať viacerými formami, ako integrovanú súčasť vzdelávacieho obsahu oblastí vzdelávania a vhodných učebných predmetov, alebo ako samostatný učebný predmet v rámci rozširujúcich hodín a vhodná je i forma osobitného projektu, či forma kurzu. Výber spôsobu a času realizácie prierezovej témy je v kompetencii každej školy.

98. Jednou z povinných prierezových tém je aj multikultúrna výchova. V rokoch 2011 a 2012 boli vypracované a schválené Ciele a obsah multikultúrnej výchovy a vzdelávania pre ŠVP ISCED 0 a ISCED 1 pre všetky stupne vzdelávania.

99. Štátny pedagogický ústav podrobne rozpracoval problematiku ľudských práv v pedagogickej dokumentácii ŠVP pre ZŠ a SŠ. V rámci pedagogickej dokumentácie ŠVP vrátane predmetov slovenský jazyk a literatúra, maďarský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, ukrajinský jazyk a literatúra, rusínsky jazyk a literatúra, rómsky jazyk a literatúra a kurikula pre deti migrantov je myšlienka ľudských práv neustále prítomná predovšetkým na úrovni cieľov, a to bez ohľadu na to, či ide o ciele vyučovacieho predmetu alebo vzdelávacej oblasti. V cieľoch je uvedená téma formulovaná väčšinou explicitne, pričom sa zohľadňuje určitá skupina ľudských práv, ktoré sa priamo viažu k jazykovej, či kultúrnej identite a k akceptácii kultúrnej a jazykovej odlišnosti.

100. MŠVVaŠ SR v rokoch 2005 až 2014 realizovalo „Plán výchovy k ľudským právam v rezorte školstva na roky 2005-2014 so zameraním na regionálne školstvo“. Tento plán bol zostavený tak, aby bola inštitucionálne zabezpečená výchova a vzdelávanie k ľudským právam v regionálnom školstve v zmysle kompetencií MŠVVaŠ SR a ním priamo riadených organizácií s prepojením na monitorovanie vrátane spätnej väzby jeho realizácie. Úlohy boli zamerané na legislatívu, obsahové zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu, ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov, vydávanie metodických materiálov a učebných textov a ďalšie súvisiace činnosti.

101. MŠVVaŠ SR v septembri 2015 vypracovalo v spolupráci so Štátnym pedagogickým ústavom, Metodicko-pedagogickým centrom, Štátnym inštitútom odborného vzdelávania, Centrom vedecko-technických informácií SR, Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie, Štátnou školskou inšpekciou, IUVENTOU a nezávislým expertom „Analýzu súčasného stavu výchovy a vzdelávania k ľudským právam v regionálnom školstve“ po realizácii PVLP na roky 2005 – 2014. Základom analýzy sú výsledky z monitorovania a hodnotenia ľudských práv vo formálnom vzdelávaní v regionálnom školstve v kontexte vykonaných prác a systémového zabezpečenia, ale aj v oblasti neformálneho vzdelávania detí a mládeže mimo školy a rodiny.

102. Vzhľadom na neustále zmeny, ktorými prechádzajú extrémistické organizácie, Ministerstvo vnútra SR pristúpilo v uplynulom období k realizácii viacerých vzdelávacích aktivít zameraných na príslušníkov policajného zboru s cieľom poskytnúť im aktuálne údaje a znalosti o tejto problematike. Za týmto účelom bol v roku 2013 akreditovaný špecializovaný vzdelávací kurz na problematiku extrémizmu, ktorým doteraz prešlo vyše 50 príslušníkov polície. S cieľom poskytnúť širšiemu okruhu príslušníkov PZ aktuálne informácie o extrémistických skupinách vydalo MV SR v roku 2013 publikáciu „Symbolika extrémistických skupín“ obsahujúcu informácie o najčastejších symboloch, ktoré takéto skupiny používajú, ako aj o procesných postupoch, ktoré je dôležité dodržiavať pri ich trestno-právnom postihu. Vzhľadom na veľký záujem o túto publikáciu aj mimo Polície SR sa v súčasnosti sa pripravuje jej reedícia v aktualizovanom znení a rozšírenom náklade.

B. Kultúra

103. Dňa 1. septembra 2015 nadobudol účinnosť zákon č. 189/2015 Z. z. o kultúrno-osvetovej činnosti, ktorý v § 2 definuje kultúrno-osvetovú činnosť ako činnosť, ktorá svojim pôsobením prispieva k rešpektovaniu ľudských práv a rozmanitosti kultúrnych prejavov, k utváraniu kultúrneho spôsobu života, k zvyšovaniu kultúrnej a vzdelanostnej úrovne obyvateľov SR. Toto ustanovenie zahŕňa najmä ochranu a podporu kultúrnych práv, rozmanitosti kultúrnych prejavov a ich hodnoty na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, najmä zásadu rovnakého rešpektovania všetkých kultúr a zásadu spravodlivého prístupu a zabezpečenia dostupnosti kultúrnych práv. Súčasťou kultúrno-osvetovej činnosti podľa § 2 ods. 2 písm. f) je aj prevencia negatívnych spoločenských javov, ktorá zahŕňa všeobecnú primárnu prevenciu vykonávanú predovšetkým prostredníctvom neformálneho vzdelávania zameraného okrem iného aj na oblasť predchádzania všetkým formám intolerancie a násillia, vrátane extrémizmu. Nový zákon o kultúrno-osvetovej činnosti definuje a posilňuje súvzťažnosť kultúrno-osvetovej činnosti a univerzálnych ľudských práv, čo doposiaľ v legislatíve absentovalo.

104. Dotačný program Úradu vlády SR, „Kultúra národnostných menšín 2014“ finančne podporil vydávanie periodika s názvom „Romane nevipena“, ktorého vydavateľom je ÚSVRK celkovou sumou 30 000 EUR. Cieľom periodika je zvýšiť informovanosť miest a obcí, ako aj pracovníkov pomocných profesií (napr. asistent učiteľa, terénny sociálny pracovník, komunitný pracovník, asistent osvetu zdravia, referent špecialista a pod.) zúčastňujúcich sa na projektoch zameraných na zlepšenie situácie rómskych komunít na Slovensku. Vydávanie tohto periodika pokračovalo aj v roku 2015. Náklady na vydávanie časopisu sú hradené z rozpočtu ÚSVRK. Časopis je vydávaný v printovej forme a distribuovaný do krajov aj prostredníctvom Krajských riaditeľstiev PZ na Okresné riaditeľstvá PZ, ďalej na mestské a obecné úrady (prevažne tie, ktoré sú zaradené v Atlase

rómskych komunit 2013), Vyššie územné celky i do Komunitných centier, prostredníctvom regionálnych kancelárií ÚSVRK.

105. Ministerstvo kultúry SR pre rok 2015 vyhlásilo výzvu na predkladanie žiadostí o dotácie v rámci dotačného programu „Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva,“ ktorý slúži ako nástroj na podporu rovnakého zaobchádzania a rovnosti príležitostí v oblasti kultúry a na podporu kultúrnych aktivít zameraných na prevenciu a elimináciu xenofóbie, diskriminácie a všetkých foriem násilia a intolerancie s cieľom posilnenia rešpektu k rôznym formám inakosti, sociálnej súdržnosti a medzikultúrneho dialógu. V rámci tohto dotačného programu je priestor na podporu projektov zameraných na zvýšenie dostupnosti kultúry pre ľudí žijúcich v MRK a pre utečencov. V tejto oblasti sa podporujú predovšetkým interkultúrne podujatia zamerané najmä na cieľovú skupinu detí.

106. V roku 2013 bolo prostredníctvom tohto programu podporených 8 projektov určených pre MRK v sume 23 000 EUR. V roku 2014 bolo podporených 11 projektov určených pre MRK v sume 29 100,- EUR a 3 projekty na podporu medzikultúrneho dialógu v sume 12 000,- EUR. V roku 2015 išlo o 14 projektov určených pre MRK v sume 28 800,- EUR a 4 projekty a v sume 11 000,- EUR zamerané na podporu medzikultúrneho dialógu a podporu integrácie migrantov.

107. V rámci Slovenského národného múzea existujú špecializované dokumentačné pracoviská zamerané na históriu a kultúru národnostných menšín žijúcich na Slovensku (Múzeum kultúry Čechov na Slovensku v Martine, Múzeum kultúry Chorvátov na Slovensku v Bratislave, Múzeum kultúry karpatských Nemcov v Bratislave, Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku v Bratislave, Múzeum kultúry Rómov na Slovensku v Martine, Múzeum rusínskej kultúry v Prešove, Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku, Múzeum židovskej kultúry v Bratislave).

108. Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici v rámci kontinuálneho vzdelávania pedagógov – najmä učiteľov dejepisu, občianskej náuky, náuky o spoločnosti a etickej výchovy – realizuje akreditovaný vzdelávací program Etnické čistky, genocídy, rasová intolerancia v dejinách, ktorý prináša nielen nové odborné poznatky v oblasti riešenia židovskej otázky na Slovensku v rokoch 1939 – 1945, riešenia židovskej otázky v Európe v čase 2. svetovej vojny, perzekúcie Rómov na Slovensku, ale reflektuje aj na novodobé prejavy rasizmu, neonacizmu a xenofóbie.

109. V rámci operačného programu Informatizácia spoločnosti bolo vybudované Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry v Štátnej vedeckej knižnici v Prešove. Výstupy projektu sú od roku 2015 prezentované na webovom portáli <http://www.portalsvk.sk/rom/>. V Štátnej vedeckej knižnici v Košiciach existuje špecializovaná databáza ROMANO, ktorá je prístupná on-line, v ktorej sa nachádzajú aj kontakty na ďalšie inštitúcie venujúce sa rómskym komunitám. Databáza zachytáva informácie zo všetkých vedných odborov, legislatívne nariadenia a smernice, organizačné, spoločensko-politické a kultúrne aktivity tejto komunity vrátane predchádzania diskriminácie a rasizmu. Základ databázy tvoria záznamy z periodickej, a to novinovej i časopiseckej tlače, ale aj štúdie zo zborníkov. V súčasnosti táto databáza obsahuje vyše 6 500 záznamov, ročný prírastok predstavuje okolo 500 nových záznamov.

III. Informácie o plnení odporúčaní Výboru na odstránenie rasovej diskriminácie k deviatej a desiatej periodickej správe SR

Odporúčanie č. 5: Odvolávajúc sa na revidované usmernenia pre predkladanie správ (CERD/C/2007/1 z 13. júna 2008) výbor pripomína, že údaje rozdelené podľa etnickej alebo národnostnej príslušnosti týkajúce sa sociálno-ekonomického a kultúrneho postavenia rozličných skupín sú užitočnými nástrojmi zmluvnej strany na zlepšenie rovnakého výkonu práv pre všetkých zakotvených v dohovore. Výbor žiada, aby zmluvná strana zahrnula do svojej nasledujúcej periodickej správy aj výsledky uvedeného projektu, a to údaje o životných podmienkach rómskej komunity ako aj o sociálno-ekonomickom postavení ostatných menšín. Výbor taktiež odporúča, aby sa zmluvná strana zaoberala aj vysokým podielom neurčených jednotlivcov v rámci svojho obyvateľstva a aby oživila aktivity vzťahujúce sa k zberu údajov s cieľom získať presné informácie o všetkých etnických skupinách žijúcich na Slovensku.

110. Uvádzanie údajov o národnosti pri sčítaní obyvateľstva prebieha na základe vlastného presvedčenia respondentov. Dáta o početnosti jednotlivých národností žijúcich na území SR sa každoročne aktualizujú. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že zisťovanie národnosti či príslušnosti k etnickej skupine patrí do skupiny úplných štatistických zisťovaní o obyvateľstve, teda ide o zisťovanie demografickej štatistiky. V takomto prípade sa sleduje len štruktúra podľa národnosti - podľa pohlavia a veku.

111. V prípade zisťovania údajov o socioekonomickom postavení obyvateľstva, pri ktorom je možná agregácia dát aj podľa národnosti sa vykonáva v rámci periodickeho sčítania obyvateľstva, ktoré sa vykonáva pravidelne každých 10 rokov. Ostatné sčítanie obyvateľstva, počas ktorého boli vygenerované aj socioekonomické ukazovatele príslušníkov národnostných menšín a etnických skupín sa uskutočnilo v roku 2011, ktorého výsledky sú uvedené v tabuľkách tvoriacich prílohu tejto správy.

112. Projekt Atlas rómskych komunít 2013 realizoval Rozvojový program OSN (UNDP) v spolupráci s Ústavom rómskych štúdií Prešovskej univerzity, ÚSVRK a Združením miest a obcí Slovenska. Projekt bol súčasťou spoločného programu UNDP a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, zameraného na monitorovanie životných podmienok rómskej populácie. Je konkrétnym metodologickým príspevkom SR do celoeurópskej diskusie o získavaní sociologických informácií a dát o živote sociálne vylúčenej rómskej populácie a o determinantoch ich marginalizácie. Zhromažďuje dáta aplikáciou metódy socio-grafického, teritoriálneho mapovania rómskych osídlení. V Atlase rómskych komunít na Slovensku 2013 bolo identifikovaných 1070 obcí s rómskymi osídleniami, v ktorých žije približne 402 840 príslušníkov rómskych komunít, čo je 7,45 % obyvateľov. Najviac rómskych obyvateľov býva v rozptyle medzi majoritným obyvateľstvom, podľa odhadu 187 305 Rómov; čo je 46,5 % z celkového odhadovaného počtu Rómov v obciach, ktoré boli zaradené do zisťovania. Druhou najpočetnejšou skupinou sú obyvatelia rómskych osídlení na okraji obce, ktorých je podľa odhadov 95 020 (23,6 % z celkového odhadovaného počtu Rómov v obciach zaradených do Atlasu). Počet obyvateľov segregovaných osídlení predstavoval 73 920, čo tvorí 18,4 % všetkých odhadovaných Rómov. Najnižší počet býva v rómskych osídleniach vo vnútri obce, podľa odhadov 46 496 Rómov, čo tvorí 11,5 % všetkých odhadovaných Rómov v obciach, ktoré boli zaradené do Atlasu.

113. Na základe Atlasu rómskych komunít na Slovensku 2013 bol vytvorený zoznam miest a obcí s osídleniami MRK s najhoršou situáciou v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia, do ktorých budú nasmerované zdroje zo štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020 zameraných na zlepšenie situácie týchto komunít.

114. Splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity vydal v roku 2015 Opatrenie splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity ktorým sa vydáva metodický dokument „Monitorovanie a hodnotenie stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020“. Tento vychádza zo súboru ukazovateľov spracúvaných Agentúrou EÚ pre základné práva (ďalej len „FRA“). FRA ako inštitúcia poverená Európskou komisiou vypracovať jednotný súbor ukazovateľov pre účely sledovania pokroku v plnení národných stratégií, takýto rámec ukazovateľov vytvorila v spolupráci s členskými krajinami EÚ v rámci práce pracovnej skupiny pre indikátory integrácie Rómov (Working Party on Roma Integration Indicators).

115. Pravidelným sledovaním vybraných výsledkových a dopadových ukazovateľov sa pripravovaným národným projektom „Monitorovanie a hodnotenie politík zameraných na sociálne začleňovanie marginalizovanej rómskej populácie - NP MaH NRIS“ zabezpečí štandardizovaný a pravidelný zber dát v prostredí MRK za využitia rôznych metód a postupov, vrátane štandardizovaných štatistických zisťovaní. Zabezpečí sa prepojenie s monitorovacím rámcom na úrovni Európskej únie – záväzkom SR v súlade s Odporúčaním RADY z 9. decembra 2013 o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch (Ú.v. EÚ C 378, 24.12.2013 s. 1) a Závermi Rady - Rámcom EÚ pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov) do roku 2020, (Ú.v. EÚ C 258, 2.9.2011, s.1). FRA pre tento účel vypracovala v rámci práce pracovnej skupiny jednotný súbor ukazovateľov pre účely sledovania pokroku v plnení národných stratégií. Tento súbor ukazovateľov bude doplnený o strategické ukazovatele aktualizovanej stratégie.

116. Tematickými kvalitatívnymi správami sa skvalitní proces zisťovania kvalitatívnych podmienok života rómskej populácie v podmienkach Slovenska, zabezpečí sa dôkladnejšie poznanie situácie Rómov, vytvorí sa možnosti reagovať na identifikované problémy či nedostatky. Doplní sa dátový systém o údaje, ktoré nemožno pokryť kvantitatívnymi metódami. Analytické správy či špecializované a tematické prieskumy / výskumy patria medzi plánované aktivity, ktoré sú súčasťou pripravovaného 7- ročného národného projektu „Monitorovanie a hodnotenie politík zameraných na sociálne začleňovanie marginalizovanej rómskej populácie - NP MaH NRIS“ s plánovaným začiatkom realizácie od novembra 2015.

117. Externým hodnotením implementácie uvedeného národného projektu, ktoré bude vykonávané prostredníctvom nezávislých hodnotiteľov / hodnotiteľiek za vyváženej účasti rómskych mimovládnych organizácií sa zabezpečí prvok objektívnej komparácie nezávislý na štátnej administratíve.

Odporúčanie č. 6: Výbor odporúča, aby zmluvná strana prijala efektívne opatrenia na stíhanie trestných činov z nenávisťi účinným spôsobom s cieľom odradiť rasistické a extrémistické organizácie. V súlade so svojím Všeobecným odporúčaním č. 15 (1993) o organizovanom násilí založenom na etnickom pôvode výbor vyzýva zmluvnú stranu na ostrážitosť a pripravenosť čím skôr postupovať proti takýmto organizáciám, vyhlásovať za trestné a stíhať financovanie a účasť na ich aktivitách. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby novelizáciami riešila medzery v legislatíve s cieľom zakázať a zamedziť aktivitám

extrémistických organizácií ich rozpustením a v prípade potreby vyhlásením za protizákonné. Výbor znovu opakuje svoju žiadosť, aby zmluvná strana poskytla aktuálne štatistické údaje o počte, povahe trestných činov z nenávisti, odsúdeniach a trestoch uložených páchatelom, prípadne rozdelených podľa veku, pohlavia a národnostnej alebo etnickej príslušnosti obetí a ich odškodnenia.

118. V oblasti legislatívy týkajúcej sa extrémizmu bola zákonom č. 204/2013 Z. z., prijatá novela Trestného zákona a Trestného poriadku. Novela rozširuje možnosť použitia agenta, ako aj možnosť odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky, na trestné činy extrémizmu. Tiež upravuje, aby aj na trestné činy extrémizmu bolo vykonávané vyšetrovanie prostredníctvom vyšetrovateľa PZ. §140 Trestného zákona bol doplnený o osobitný motív z národnostnej, etnickej alebo rasovej nenávisti, nenávisti z dôvodu farby pleti, nenávisti pre sexuálnu orientáciu, alebo zo sexuálneho motívu.

119. Zákomom č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí bola schválená novela zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, ktorá zavádza priestupky extrémizmu. Prejednávanie týchto priestupkov bolo zverené orgánom PZ. Cieľom tejto novelizácie bolo umožniť postih aj za menej spoločensky závažné formy konania s rasistickým či extrémistickým kontextom, ktoré nebolo možné do tejto novely postihovať, nakoľko nedosahovali stupeň závažnosti vyžadovaný pre trestný čin.

120. Poskytnutie štatistických údajov podľa ukazovateľa „národnostná alebo etnická príslušnosť“ u podozrivých či obvinených osôb nie je možné s prihliadnutím na vnútroštátnu právnu úpravu ochrany osobných údajov, podľa ktorej je spracovanie osobných údajov, ktoré odhaľujú rasový alebo etnický pôvod, zakázané.

121. Vo vzťahu k odsúdenému páchatelovi sa vykazujú a spracovávajú v systéme kriminality okrem osobných údajov aj iné údaje, a to najmä pohlavie, štátna príslušnosť, národnosť, vek a pod. avšak iba v súlade s antidiskriminačným zákonom. Podrobnejšie údaje o počte odsúdených za spáchanie extrémistického trestného činu v roku 2014 spolu s údajmi požadovanými výborom je v nasledovnej tabuľke.

r. 2014 - Rozpis ODSÚDENÝCH						POŠKODENÍ			
§§	Štátna príslušnosť	Národnosť	Pohlavie	Vek					
421, 422 NTZ	24 SK	24 slovenská	26 mužov	1x	18				
	1 CZ	x	2 ženy	1x	20				
	1 HU	x		5x	21				
	1 HR	x		1x	22				
					3x	23			
					2x	24			
					3x	25			
					1x	27			
					2x	28			
					1x	29			
					1x	32			
					2x	35			
					2x	40			
					1x	41			
					1x	49			
				1x	55				
260, 261 STZ	1 SK	slovenská	muž		35				
422b NTZ	9x SK	7x slovenská	9x muž	1x	16				
		2x maďarská		1x	19				
				1x	20				
				1x	24				
				1x	25				
				1x	28				
				1x	29				
				1x	36				
			1x	41					
422c NTZ	1 SK	slovenská	muž		33				
423 NTZ	1 SK	slovenská	muž		35				
424 NTZ	2 SK	2x slovenská	x muž	1x	21	1x muž	vek 23	národnosť slovenská	
				1x	26	1x chlapec	vek 17	národnosť slovenská	
osobitný motív 140, písm. d	2 SK	2x slovenská	2x muž	1x	19	1x muž	vek 21	národnosť slovenská	
osobitný motív 140, písm. f	5x SK	5x slovenská	5x muž	2x	21	3x muž	vek 39	národnosť česká	
				1x	23	3x žena	vek 36	národnosť slovenská	
				1x	24				
				1x	27				

Vysvetlivky k pojmom použitým v tabuľke:

NTZ

Zákon č. 300/2005 Z. z. (rekodifikovaný trestný zákon)

STZ

Zákon č. 140/1961 Zb. (pôvodný trestný zákon)

§§421,422 NTZ

zodpovedá §§260, 261 STZ - Podpora a propagácia skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd

§422a

- Výroba extrémistických materiálov

§422b

- Rozširovanie extrémistických materiálov

§422c

- Prechovávanie extrémistických materiálov

§423 NTZ

zodpovedá § 198 STZ

- Hanobenie národa, rasy a presvedčenia

§424 NTZ

zodpovedá § 198a STZ

- Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti

§424a

- Podnecovanie, hanobenie a vyhrážanie osobám pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine alebo pôvodu rodu

Odporúčanie č. 7: Vo svetle svojho Všeobecného odporúčania č. 31 (2005) o predchádzaní rasovej diskriminácii v správe a fungovaní systému trestného súdництва výbor odporúča, aby zmluvná strana plne uplatňovala antidiskriminačný zákon a na verejnosti, najmä medzi menšinami, rozširovala o ňom informácie týkajúce sa všetkých právnych prostriedkov

nápravy v prípadoch rasovej diskriminácie. Výbor nabáda zmluvnú stranu, aby sa zaoberala problémom zdĺhavých súdnych konaní obetí rasovej diskriminácie zabezpečením, okrem iného, aby uvedená novela zákona o právnej pomoci zjednodušila ich prístup k spravodlivosti a aby súdy uplatňovali zásadu obráteného dôkazného bremena v občiansko-právnych konaniach v súlade s § 11 antidiskriminačného zákona. Napokon, výbor žiada, aby zmluvná strana uskutočnila dôkladnú analýzu nízkeho počtu sťažností a prijala konkrétne opatrenia na riešenie tohto problému, vrátane organizovania školenia o nediskriminácii pre príslušníkov polície a sudcov so zameraním na uplatňovanie dohovoru a antidiskriminačného zákona na súdoch. Žiada, aby zmluvná strana zahrnula tieto informácie do svojej nasledujúcej periodickej správy.

122. Nedostatočné uplatňovanie princípu preneseného dôkazného bremena v minulosti bolo adresované výslovným odkazom na procesné ustanovenia antidiskriminačného zákona. V novom Civilnom sporovom poriadku, je zakotvené, že sa ustanovenia tohto kódexu v antidiskriminačných sporoch použijú, len ak antidiskriminačný zákon neustanovuje inak.

123. Ako jeden z hlavných dôvodov nízkeho počtu konaní vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania bola identifikovaná aj limitovaná možnosť, resp. úspešnosť domáhania sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch ako nástroja odškodnenia obetí diskriminácie ako aj efektívnej a odstrašujúcej sankcie. Z toho dôvodu Ministerstvo spravodlivosti SR spoločne s MPSVR SR predložili návrh Akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie, ktorý predpokladá vypracovanie novely antidiskriminačného zákona, ktorej cieľom bude zefektívniť a podporiť jeho implementáciu od roku 2017. Zároveň tento dokument predpokladá vzdelávanie sudcov, súdnych úradníkov a prokurátorov ako aj identifikovanie lektorov pre témy nediskriminácie.

124. Zdlhavé súdne konania sú problémom nielen pri prípadoch rasovej diskriminácie. SR sústavne prijíma opatrenia na zefektívnenie súdnych konaní. Bol zavedený systém sledovania rozhodnutí ústavného súdu, v ktorých skonštatoval neprimeranú dĺžku konania a prikázal ďalej konať bez prietáhov. V rámci tohto projektu sa ústavný súd a niekoľko ďalších orgánov zaviazali na spoločný postup zameraný na elimináciu prietáhov. Ústavný súd vedie register vecí, v ktorých sú konania neprimerane dlhé a stále prebiehajú pred všeobecnými súdmi. Tieto prípady sú potom sledované ministerstvom spravodlivosti a predsedami súdov. Môžu byť iniciované disciplinárne konania. Ústavný súd je v pravidelných intervaloch informovaný o stave dotknutých konaní.

125. V rámci plnenia úloh Koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2011-2014 boli príslušníci polície pravidelne preškolovaní k ľudským právam, ako aj k uplatňovaniu antidiskriminačného zákona. Koncepcia rozširuje možnosti školenia k problematike extrémizmu a rasovej diskriminácie. Všetci príslušníci PZ, ktorí prichádzajú pri výkone služby do kontaktu s trestnými činmi extrémizmu, sú priebežne preškolovaní k rozpoznávaniu extrémistických skupín a ich vplyvu na spoločnosť, ako aj k vyhľadávaniu a vyšetrovaniu tejto trestnej činnosti.

Odporúčanie č. 8: V súlade so svojimi Všeobecnými odporúčaniami č. 7 (1985) o legislatíve na odstránenie rasovej diskriminácie, č. 15 (1993) o organizovanom násilí z dôvodu etnickej príslušnosti a č. 30 (2004) o diskriminácii proti cudzím štátnym príslušníkom výbor odporúča, aby zmluvná strana identifikovala jednotlivcov alebo skupiny podnecujúce rasovú nenávisť proti menšinám a cudzincom, vyšetrila a uložila primerané tresty za nenávisťné prejavy

politikov, vládnych predstaviteľov a zamestnancov médií. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby prijala potrebné opatrenia na podporu tolerancie, medzikultúrneho dialógu a rešpektovania rôznosti cielené najmä na novinárov.

126. PZ v sledovanom období zintenzívnil svoju činnosť pri predchádzaní násilia voči Rómom, Židom a migrantom pochádzajúcim z krajín mimo EÚ, čo sa prejavilo aj v dôslednom monitorovaní verejných zhromaždení, ktoré boli zvolávané osobami z prostredia „nacionalistov“. Pri každom verejnom zhromaždení bol zvolaný policajný koordináčny orgán, na ktorom sa zúčastňovali aj zástupcovia mesta, ktorí boli poučení, kedy a za akých zákonných podmienok sa verejné zhromaždenie ukončí.

127. Na elimináciu trestných činov extrémizmu bola vypracovaná koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2011 – 2014, ktorá účinnejšie koordinovala tok informácií z jednotlivých zainteresovaných rezortov smerom k polícii, vytvárala podmienky na informovanie štátnych zamestnancov ako aj širokej verejnosti o problematike nebezpečného vplyvu extrémizmu na spoločnosť a napomáhala vyhľadať a postihnúť rôzne rasistické a extrémistické vyjadrenia v masmédiách. V nastavených úlohách sa pokračuje aj v novej koncepcii boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019, ktorá má účinnejšie zamedzovať pôsobeniu extrémizmu a rasizmu v spoločnosti, pričom zvyšovanie povedomia o prejavoch a spoločenskej závažnosti extrémizmu a následkoch radikalizácie je jednou z jej priorit. V rámci tejto priority plánuje MV SR realizovať komplexnú verejnú kampaň zameranú na vysvetľovanie pozitív a hodnôt demokracie ako protikladu k autoritárskym a totalitným ideológiám. Kampaň bude nástrojom strategickej komunikácie v danej téme a ráta s aktívnym zapojením rôznych cieľových skupín, vrátane novinárov.

128. Za účelom zefektívnenia identifikácie jednotlivcov alebo skupín podnecujúcich rasovú nenávisť proti menšinám a cudzincom boli v SR podporené viaceré kampane a projekty, v rámci ktorých boli presne špecifikované formy a podoby nenávisťných prejavov. Príkladom je napr. projekt „nehejtuj.sk“, do ktorého sa zapojilo aj MV SR a ktorého zámerom je vzdelávanie prostredníctvom faktov a emócií. Výstupom tohto projektu je 12 mediálnych filmov, každý z nich reprezentuje jednu z tém nenávisťi. Prínosom projektu je jeho aktívna implementácia nielen štátnymi a neštátnymi subjektmi, ale aj mediálne známymi osobnosťami (herci a spisovatelia), ktorí sa stali objektom nenávisťných prejavov. MV SR sa v rokoch 2013 a 2014 aktívne zapojilo aj do celoeurópskej kampane s názvom „beznenavisti.sk“ zameranej na zvyšovanie povedomia širokej verejnosti o problematike nenávisťných prejavov, a to predovšetkým na internete. Keďže takto identifikované nenávisťné prejavy, by mali byť ďalej procesne spracované, SR plne podporuje bezplatnú celoeurópsku telefonickú linku 116 111, ako aj online chat na stránke „pomoc.sk“, kde môžu byť takéto prípady nahlasované. Následne sa tieto prípady stávajú relevantnými podnetmi na ich preverenie z trestnoprávneho hľadiska.

129. MŠVVaŠ SR riešilo viacero úloh vyplývajúcich najmä z koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2011 – 2014 a zabezpečilo v roku 2014 e-learningové zaškolenie zamestnancov ministerstva a ním priamo riadených organizácií v oblasti boja proti extrémizmu a rasovej diskriminácii. MŠVVaŠ SR pokračovalo aj v roku 2014 v podpore projektu Metodicko-pedagogického centra – regionálne pracovisko v Prešove k prevencii rizikového správania, nežiaducich sociálno-patologických javov a podpore bezpečnosti v školách.

130. Metodicko-pedagogické centrum (ďalej len „MPC“) rozširuje povedomie o problematike ľudských práv a prevencii extrémistických prejavov prostredníctvom obsahov vzdelávania v akreditovaných vzdelávacích programoch (ďalej len „AVP“), orientovaných na občiansku náuku a etickú výchovu. MPC vzdeláva v AVP obsahovo zameraných na dodržiavanie ľudských práv, občianske práva, práva dieťaťa, spoločenské a občianske kompetencie a vytváranie vedomia antidiskriminácie, rôznorodosti, rovného zaobchádzania. K danej problematike má MPC akreditovaných 16 vzdelávacích programov. Počet účastníkov týchto programov je za rok 2014 spolu 1305 a počet absolventov 1239. V roku 2014 boli na danú problematiku akreditované ďalšie vzdelávacie programy, a to „Ľudské práva a ich zážitková implementácia na prvom stupni základnej školy“ a „Formovanie právneho vedomia vychovávateľov.“

131. SR sa 17. mája 2013 oficiálne zapojila do kampane „Bez nenávisti na internete“. Na podnet Rady Európy bol zriadený Národný výbor kampane. Členmi výboru sú predstavitelia vládnych aj mimovládnych organizácií.

Odporúčanie č. 9: Výbor znovu opakuje svoje odporúčanie, aby zmluvná strana vytvorila nezávislý monitorovací mechanizmus na vyšetrovanie trestných činov, do ktorých sú zapojení príslušníci polície. Vo svetle svojho Všeobecného odporúčania č. 31 (2005) o predchádzaní rasovej diskriminácii v správe a fungovaní systému trestného súdnictva výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby prijala okamžité opatrenia na účinné vyšetrenie hlásených trestných činov z nenávisti a zabezpečila vyšetrenie všetkých trestných činov s rasovým motívom v súlade s vnútroštátnou legislatívou a dohovorom, berúc do úvahy závažnosť takýchto činov. Výbor žiada zmluvnú stranu o poskytnutie informácií o počte sťažností o zlom zaobchádzaní s osobami patriacimi k menšinovým skupinám podaných proti polícii a aj informácie o výsledkoch vyšetrovania týchto sťažností a konaní uskutočnených na trestnej a disciplinárnej úrovni.

132. Sekcia kontroly a inšpekčnej služby MV SR je samostatným útvarom MV SR, nezávislým od riadenia a štruktúr polície, ktorý plní svoje úlohy na úseku kontroly a inšpekčnej služby, kde je gestorom vnútorného kontrolného systému, ako aj vybavovania a prešetrovania sťažností a petícií v pôsobnosti MV SR a na úseku inšpekčnej služby. Odhaľuje, dokumentuje a vyšetruje trestnú činnosť príslušníkov PZ. V tejto súvislosti je v zmysle § 10 ods. 3 zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení zákona č. 289/2012 Z. z. každoročne predkladaná Správa o vybavovaní sťažností a petícií v pôsobnosti MV SR. Štatistiky uvedené v tejto správe však, v súlade so zákonom č. 122/2013 Z. z. o ochrane slobodných údajov, ktorým sa zakazuje spracúvať osobné údaje, ktoré odhaľujú rasový alebo etnický pôvod, politické názory, náboženskú vieru alebo svetonázor, členstvo v politických stranách alebo politických hnutiach, členstvo v odborových organizáciách a údaje týkajúce sa zdravia alebo pohlavného života, neposkytujú informácie o počte sťažností o zlom zaobchádzaní s osobami patriacimi k menšinovým skupinám podaných proti príslušníkom polície.

133. Na úseku inšpekčnej služby vyšetrovateľ ako orgán prípravného konania nevykonáva spravodlivosť, len vyhľadáva a zabezpečuje dôkazy, na základe ktorých rozhoduje nezávislý súd. Na postup vyšetrovateľa dohliada prokurátor, ktorý má v § 230 trestného poriadku dostatočné prostriedky a nástroje na zabezpečenie účinnej korekcie v postupe vyšetrovateľa, resp. na vykonanie vyšetrovania. Skutočnosť, že prokuratúra je ústavným orgánom vybaveným vysokou mierou samostatnosti a účinnými nástrojmi pri dohľade nad

dodržiavaním zákonnosti pri výkone vyšetrovania, je dostatočnou garanciou zákonného postupu prípravného konania ako podkladu pre rozhodnutie nezávislého a nestranného súdu.

Odporúčanie č. 10: Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby zvýšila svoje úsilie zamerané na boj proti diskriminácii Rómov. Vo svetle svojho Všeobecného odporúčania č. 32 (2009) o význame a rozsahu osobitných opatrení v Medzinárodnom dohovore o odstránení rasovej diskriminácie a Všeobecného odporúčania č. 27 (2000) o diskriminácii Rómov výbor odporúča, aby zmluvná strana využívala údaje o životných podmienkach Rómov, ktoré budú onedlho zverejnené, s cieľom zabezpečiť vypracovanie a implementáciu naliehavých dočasných vyrovnávacích opatrení na podporu hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv Rómov na základe potreby a v konzultácii s nimi. V tomto kontexte výbor tiež odporúča, aby zmluvná strana bez odkladu implementovala novelu antidiskriminačného zákona, upravujúcu od 1. apríla 2013 osobitné opatrenia pre najviac diskriminované a znevýhodnené skupiny. Výbor ďalej žiada, aby zmluvná strana prijala potrebné opatrenia s cieľom poskytnúť vo svojej nasledujúcej správe informácie o počte Rómov v polícii a v miestnych volených orgánoch.

134. V záujme podpory implementácie novely antidiskriminačného zákona, ktorá sa okrem iného týkala rozšírenia možností prijímať dočasné vyrovnávacie opatrenia, vydalo Ministerstvo spravodlivosti SR spoločne s MVO „Centrum pre výskum etnicity a kultúry“ príručku pod názvom „Prijímanie dočasných vyrovnávacích opatrení na základe etnicity, národnosti, pohlavia alebo rodu na Slovensku“, v ktorej sa okrem teoretickej časti osvetľujúcej podstatu opatrení uvádza návod ako takéto opatrenia prijímať, ako aj príklady dobrej praxe zo SR.

135. Ako príklad efektívnejšej implementácie antidiskriminačných aktov EÚ nielen v oblasti antidiskriminačných smerníc EÚ, ale aj antidiskriminačných ustanovení iných legislatívnych aktov EÚ je možno uviesť súčasnú prax, na základe legislatívneho procesu prebiehajúceho v rokoch 2013 a 2014 pri novelizácii zákona č. 526/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MV SR, a to zákonom ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. V spolupráci s MV SR, došlo v legislatívnom procese Národnej rady Slovenskej republiky k prijatiu zákona č. 287/2012 Z. z., ktorého článok VI, menil v 22 bodoch ustanovenia zákona č. 526/2010 Z.z. Zákon, ktorý nadobudol účinnosť k 1. októbru 2012 zodpovedá cieľom antidiskriminačných opatrení v oblasti vyrovnávacích opatrení, ktorými dotácie nesporne sú, zadaných v národnej stratégii SR, ako aj v ďalších integračných dokumentoch. Do jej textu boli zapracované aj požiadavky vyplývajúce zo smernice Európskeho parlamentu a Rady ES č. 2009/72/ z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES, (Ú. v. EÚ L 211, 14. 8. 2009), týkajúce sa zabezpečenia nevyhnutných dodávok energie pre zraniteľných odberateľov.

136. ÚSVRK ako strategický partner a koordinátor politik v oblasti integrácie Rómov v procese prípravy nového programového obdobia 2014-2020 presadil, že jednou z podporovaných aktivít v multifondovom operačnom programe Ľudské zdroje bude práca so zamestnávateľmi a implementácia dočasných vyrovnávacích opatrení ako napr. zamestnávanie Rómov v štátnej a verejnej službe na miestnej a národnej úrovni. Táto intervencia bude financovaná z Európskeho sociálneho fondu z prioritnej osi Integrácia

marginalizovaných rómskych komunít za správu, ktorej zodpovedá sprostredkovateľský orgán MV SR pre operačný program Ľudské zdroje.

137. Významným nástrojom riešenia viacnásobne znevýhodneného postavenia MRK je terénna sociálna práca v obciach a komunitné centrá. Cieľom oboch nástrojov je podpora integrácie zraniteľných skupín, vrátane MRK, do spoločnosti. Ide najmä o zabezpečenie prístupu ku kvalitnému predškolskému a školskému vzdelávaniu, k zamestnaniu, bývaniu a zdravotnej starostlivosti. Zadefinovaním komunitných centier v zákone č. 448/2008 o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov, ako jedného zo zariadení sociálnych služieb krízovej intervencie, sa vytvorili právne podmienky pre fungovanie komunitných centier, zjednotil sa obsah ich činnosti a zvýšila sa efektivita práce zameraná na túto cieľovú skupinu.

138. Národný projekt terénna sociálna práca v obciach sa v súčasnosti vykonáva vo viac než 292 lokalitách. Počet terénnych sociálnych pracovníkov a asistentov terénnych sociálnych pracovníkov je v súčasnosti cca 895 a počet klientov, ktorým sú poskytované služby terénnej sociálnej práce presiahol 88 500.

139. Činnosť komunitných centier je realizovaná od januára 2014 prostredníctvom národného projektu „Komunitné centrá“. Jeho cieľom je podpora sociálnej inklúzie a pozitívnych zmien v komunitách s osobitným dôrazom na MRK, a to prostredníctvom rozvoja komunitnej práce v komunitných centrách. V súčasnosti eviduje Implementačná agentúra MPSVaR SR, ktorá národný projekt Komunitné centrá vykonáva, 229 žiadostí na podporu komunitných centier; zazmluvnených je celkom 169 komunitných centier.

Odporúčanie č. 11: Výbor odporúča, aby zmluvná strana posilnila ustanovenia Stratégie pre integráciu Rómov do roku 2020 a revidovaného Národného akčného plánu Dekády začleňovania Rómov a zabezpečila ich účinnú realizáciu. S týmto cieľom vyzýva zmluvnú stranu, aby:

a) vo svetle Všeobecného odporúčania výboru č. 27 (2000) o diskriminácii Rómov prijala všetky potrebné opatrenia na odstránenie praxe segregácie rómskych detí v školskom systéme a zabezpečila rovnaké príležitosti v prístupe ku kvalitnému vzdelávaniu;

b) zabezpečila spôsoby a prostriedky na odstránenie nadmerného zastúpenia rómskych žiakov v špeciálnych triedach a v špeciálnych školách riešením podstaty tejto praxe a integrovala ich do väčšinového vzdelávania; a aby okrem organizovania školení pre učiteľov a sociálnych pracovníkov o právach Rómov zvýšila ľudské a finančné zdroje na vzdelávanie Rómov;

c) prijímala opatrenia na realizáciu účinného uplatňovania školského a antidiskriminačného zákona, vrátane ich rozširovania na školách ako aj ďalšie preventívne opatrenia na ukončenie de facto segregácie vo vzdelávaní;

d) zabezpečila, že povinná predškolská výchova sa bude uskutočňovať spôsobom odstraňujúcim nerovnosti medzi deťmi z marginalizovaných skupín a väčšinového obyvateľstva s cieľom predchádzať budúcej segregácii v školstve.

140. Systém štátnej sociálnej podpory, ktorý predstavuje súbor jednorazových a opakovaných štátnych sociálnych dávok, ktorými štát finančne prispieva rodičom na výdavky spojené so starostlivosťou o dieťa a aj systém pomoci v hmotnej núdzi, ktorý slúži ako záchranná sieť pre ľudí s nízkym alebo absentujúcim príjmom, sú založené na občianskom princípe. V

zmysle platnej legislatívy sú jednotlivé štátne sociálne dávky, ako aj dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi poskytované všetkým občanom za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu. Pri poskytovaní štátnych sociálnych dávok a pri poskytovaní pomoci v hmotnej núdzi sa ku každému pristupuje rovnako bez ohľadu na rasu, farbu pleti, rodový, národnostný alebo etnický pôvod, ako aj bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, politickú príslušnosť, zdravotné postihnutie, vek a pod.

141. MŠVVaŠ SR okrem iných legislatívnych úprav pripravilo návrh novely školského zákona, ktorý je publikovaný v zbierke zákonov pod číslom 188/2015 Z. z. Zámerom novely bolo ďalšími legislatívnymi opatreniami v oblasti segregácie a diskriminácie dosiahnuť takú aplikáciu zákona, ktorá nedovoľuje zamieňať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby na základe zdravotného znevýhodnenia so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vyplývajúcimi výlučne zo sociálne znevýhodneného prostredia. Dôvodom je, že vývin dieťaťa v sociálne znevýhodnenom prostredí (ďalej len „SZP“) neznamená automaticky aj zdravotné znevýhodnenie, ktoré je určujúce pri zaradení dieťaťa alebo žiaka do špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy. To znamená, zlepšenie situácie vo vzdelávaní žiakov zo SZP, ktorých výraznú časť tvoria deti z MRK.

142. V novele školského zákona sa zakotvuje, že dieťa alebo žiak, ktorého špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú výlučne z jeho vývinu v SZP, nemôže byť prijaté do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy. V praxi to znamená, že dôvodom na zaradenie do špeciálnej školy nemôže byť iba pôvod zo SZP.

143. Rovnako sa v zákone explicitne a priamo ustanovuje zaraďovanie detí a žiakov zo SZP do tried s ostatnými deťmi a žiakmi. Novela školského zákona tiež upravuje fungovanie špecializovanej triedy, ktorá slúži na to, aby sa v nej žiaci, ktorí by nezvládli vzdelávanie v príslušnom ročníku, „doučili“ a „dobešli“ chýbajúce vedomosti. Do tejto triedy sa zaraďujú žiaci na návrh triedneho učiteľa, po vyjadrení výchovného poradcu a so súhlasom rodiča (zákonného zástupcu) maximálne na 1 rok.

144. Pedagogicko-organizačné pokyny na príslušný školský rok počnúc školským rokom 2012/2013 ukladajú dôsledne uplatňovať zákaz všetkých foriem diskriminácie a segregácie a eliminovať nežiaduce javy, akými sú priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych detí a žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti od ostatných detí a žiakov.

145. Ako ďalšie z opatrení na dôslednú aplikáciu integrácie žiakov zo SZP do bežných tried základných škôl vydalo MŠVVaŠ SR v roku 2013 rezortný predpis pod názvom „Postup centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie pri posudzovaní školských schopností detí zo SZP a pri ich zaraďovaní do základnej školy“.

146. ÚSVRK vyčlenil v roku 2013 na základe výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie v pôsobnosti MV SR na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenie mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity finančné prostriedky v celkovej alokácii 1 200 005,- EUR. V rámci aktivity „Oblasť podpory vzdelávania a výchovy“, bola podpora prioritne zameraná na projekty, ktoré posilnili predškolské vzdelávanie a vytvorili optimálne podmienky pre úspešné začlenenie detí, najmä z prostredia MRK do hlavného vzdelávacieho prúdu. Súčasťou výzvy bola tiež podpora mimoškolských aktivít rozvíjajúcich

talent rómskych detí a mládeže. Cieľom podpory bolo skvalitniť podporujúce výchovné programy, vzdelávacie programy, inštitúty a procesy pozitívne pôsobiace na pozdvihnutie vedomostnej a vzdelanostnej úrovne príslušníkov rómskych komún, zabezpečujúcich rovnosť šancí, smerujúcich k prístupu k ďalšiemu vzdelaniu a k prístupu na pracovný trh. Podporených bolo 28 projektov v celkovej alokácii 645 735 EUR, pričom na oblasť rekonštrukcie a výstavby 7 nových materských škôl 399 tisíc EUR, čím sa zvýšila kapacita materských škôl pre deti z MRK a zabezpečila sa lepšia zaškolenosť pre vstup do bežného typu základných škôl.

147. V predchádzajúcom období bolo rozpracovaných viacero koncepcných a legislatívnych riešení, ktorých cieľom bolo napomôcť zlepšeniu situácie žiakov z marginalizovaných skupín, ako napríklad bezplatné predprimárne vzdelávanie od 5. roku veku dieťaťa; nultý ročník základnej školy; špecializované triedy v základnej škole – kompenzačný a rozvojový program; asistent učiteľa; príspevok na žiaka zo SZP; dotácie na stravu a školské pomôcky; dávka v hmotnej núdzi na účely zabezpečenia základných životných podmienok dieťaťa, ak toto dieťa plní povinnú školskú dochádzku a pod.

148. V záujme zabezpečenia dostupného predškolského vzdelávania pre všetky deti MPSVR SR prostredníctvom dotačného programu naďalej podporuje deti, ktoré navštevujú materskú školu alebo základnú školu, kde si plnia povinnú školskú dochádzku.

149. Podľa zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení neskorších predpisov možno poskytnúť dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením a dotáciu na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením. Túto dotáciu možno poskytnúť na zabezpečenie obeda a iného jedla v materskej škole a v základnej škole. Dotácia sa poskytuje na každý deň, v ktorom sa dieťa zúčastnilo výchovného a vzdelávacieho procesu v materskej škole a na vyučovaní v základnej škole a odobralo stravu. Dotácia sa poskytuje na dieťa najviac v sume 1 EUR na jeden stravovací deň.

150. Dotáciu na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením možno poskytnúť na úhradu školských potrieb potrebných na prípravu na vzdelávanie a vzdelávanie v materskej škole alebo na prípravu na vyučovanie a na vyučovanie v základnej škole. Za školské potreby sa na účely dotácie považujú najmä zošity, písacie potreby, učebnice, nevyhnutné individuálne pomôcky. Dotácia sa poskytuje v príslušnom rozpočtovom roku najviac v sume 33,20 EUR na dieťa.

151. Okrem toho MŠVVaŠ SR poskytuje zriaďovateľom škôl príspevok na skvalitnenie podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov zo SZP v zmysle § 4e ods. 1 zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov. Príspevok na žiakov zo SZP sa poskytuje podľa počtu žiakov, ktorým sa poskytuje dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením a dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením, pričom priemerný mesačný príjem rodiny za posledných šesť po sebe nasledujúcich mesiacov je najviac vo výške životného minima podľa osobitného predpisu.

rok 2014			
V roku 2014 bola výška príspevku na 1 žiaka zo SZP 102,5 EUR.			
škola	počet škôl so žiakmi zo SZP	počet žiakov zo SZP na týchto školách	výška príspevku v EUR
ZŠ	1 691	59 284	6 077 038
špeciálne ZŠ	190	7 959	815 847
Spolu	1 881	67 243	6 892 885

rok 2015			
V roku 2015 je výška príspevku na 1 žiaka zo SZP 106 EUR.			
škola	počet škôl so žiakmi zo SZP	počet žiakov zo SZP na týchto školách	výška príspevku v EUR
ZŠ	1 680	55 778	5 912 468
špeciálne ZŠ	188	7 491	794 046
Spolu	1 868	63 269	6 706 514

152. MŠVVaŠ SR vyhlasuje od roku 2012 výzvu na rozvojový projekt – „Podpora vytvárania pozitívnej sociálnej klímy a motivácie v multikultúrnych triedach základných škôl“, resp. „Podpora výchovy a vzdelávania žiakov zo SZP v základných školách“. Prioritnou oblasťou podpory sú aktivity prispievajúce k vyrovnávaniu sociálneho znevýhodnenia žiakov a zabezpečeniu rovnosti príležitostí v praxi spočívajúce v podporovaní záujmu žiakov zo SZP o vzdelávanie.

Rok	Počet podporených rozvojových projektov ZŠ	Suma
2012	23	60 500,- EUR
2013	16	52 437,- EUR
2014	21	50 000,- EUR
2015	20	50 000,- EUR

153. MŠVVaŠ SR rozhodlo aj o realizácii národného projektu „Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít“ z Európskeho sociálneho fondu - Operačného programu vzdelávanie, ktorý sa začal implementovať od 1. októbra 2011. Do projektu je zapojených 200 základných škôl, v ktorých sa vytvorilo 400 pracovných miest pre pedagogických asistentov. Súčasťou projektu je pedagogický inkluzívny model školy s celodenným výchovným systémom, ktorý zahŕňa v sebe vytvorenie školského vzdelávacieho programu zameraného na prácu so žiakmi zo SZP. Pedagogickí zamestnanci všetkých zapojených škôl boli vzdelávaní v oblasti špecifik pre prácu so žiakmi zo SZP.

154. Ďalší národný projekt „Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy“ sa realizuje od februára 2013 do novembra 2015. Do projektu je zapojených 110 materských škôl, v ktorých sa vytvorilo 163 pracovných miest pre pedagogických asistentov. Celková podpora v rámci projektu je zameraná do materských škôl, ktoré navštevujú deti z marginalizovaných rómskych komunít. Jednotlivé projektové aktivity sú určené pre pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov, deti, rodičov detí a zamestnancov

štátnej správy a samosprávy. V tomto projekte je zamestnaných 163 asistentov učiteľa v 110 materských školách.

155. Po pozitívnych skúsenostiach s realizáciou oboch vyššie uvedených národných projektov bol na podporu inkluzívneho vzdelávania vytvorený národný projekt „PRINED – Projekt INkluzívnej Edukácie“, ktorý sa implementuje v 50 materských a 100 základných školách. Obsahom projektu je podpora celodenného výchovného systému zameraného na znižovanie počtu zaradených detí do špeciálnych škôl a špeciálnych tried, skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu, skvalitnenie práce učiteľov vytvorením pracovných miest pre odborníkov ako sú školský špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg, školský psychológ, liečebný pedagóg a pedagogický asistent. Cieľom projektu je výrazná podpora inkluzívneho prostredia v materských a základných školách na predchádzanie neodôvodneného zaraďovania žiakov do systému špeciálneho školstva. Projekt prostredníctvom akceleračných programov skvalitňuje diagnostický proces v materských školách. V základných školách sa vytvárajú inkluzívne tímy na osvojenie profesijných kompetencií a rozvoj špecifických vzdelávacích potrieb žiakov pochádzajúcich z MRK. V tomto projekte je zamestnaných 200 asistentov učiteľa v 100 základných školách a 50 asistentov učiteľa v 50 materských školách.

156. ÚSVRK vyčlenil v roku 2014 na základe výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie v pôsobnosti MV SR na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenie mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na oblasť údržby, opravy, rekonštrukcie a projektovej dokumentácie materských škôl a základných škôl, materiálne vybavenie a vnútorné dovybavenie materských škôl a základných škôl a podpory misijnej práce v MRK 428 tisíc EUR.

157. Rozsudkom Okresného súdu v Prešove bolo rozhodnuté, že ZŠ s MŠ Šarišské Michalčany sa dopustila diskriminácie a protiprávneho konania tým, že vytvorila rómske triedy. Súd zaviazal školu napraviť tento stav a vytvoriť zmiešané triedy. Na základe uvedeného rozhodnutia začala škola podnikať aktívne kroky na odstránenie uvedeného protiprávneho stavu. Pri riešení problematiky intenzívne spolupracuje aj s občianskym združením EduRoma. Škola postupne odstránila segregáciu, čo bolo 30. augusta 2015 potvrdené aj predstaviteľom vyššie uvedeného občianskeho združenia.

158. Novelizáciou školského zákona s účinnosťou od 1. septembra 2015 sa sprísňuje kontrolný mechanizmus štátu nad činnosťou školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie, a umožňuje sa relevantným subjektom prehodnotiť diagnostické postupy a návrhy na zaradenie dieťaťa alebo žiaka do konkrétnej formy vzdelávania a výchovy. Štátnej školskej inšpekcii sa umožňuje považovať za závažný nedostatok v činnosti špeciálneho výchovného zariadenia alebo školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie aj napríklad vykonávanie nesprávnej diagnostiky, čo je nevyhnutné pre správne zaradenie dieťaťa na vzdelávanie podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

159. MŠVVaŠ SR na rok 2015 vyčlenilo finančné prostriedky na dotáciu na prístavbu, výstavbu a rekonštrukcie priestorov pre potreby materských škôl a zariadení školského stravovania pri týchto materských školách. Cieľom je prispieť k rozšíreniu kapacít materských škôl a postupne do roku 2020 dosiahnuť 95 % účasť detí vo veku 4 až 5 rokov na predprimárnom vzdelávaní v materských školách.

160. V januári 2015 získalo dotáciu 113 žiadateľov, medzi ktorých bude rozdelená suma vo výške 9 500 000,-EUR. Z tejto sumy je vyčlenených 9 000 000,- EUR na kapitálové výdavky a 500 000,- EUR na bežné výdavky. V júli 2015 získalo dotáciu 78 žiadateľov, pre ktorých bude rozdelená suma 5 000 000,- EUR. Z tejto sumy je vyčlenených 4 750 000,- EUR na kapitálové výdavky a 250 000,- EUR na bežné výdavky.

161. ÚSVRK v partnerskej spolupráci s Inštitútom pre dobre spravovanú spoločnosť, Rómskym vzdelávacím fondom a v súčinnosti s Jameel Poverty Action Lab realizoval od decembra 2012 do konca roka 2014 projekt „Investícia v rannom detstve - podpora sociálnej inovácie a integrácie Rómov“, ktorý je financovaný z európskeho grantového programu PROGRESS. Projekt overuje uplatnenie postupov práce s rómskymi matkami, ktoré viedli k zvýšeniu pozitívnej interakcie v rodine a medzi rodinou a materskou školou, t.j. zameranie projektu reflektuje strategické opatrenie v oblasti vzdelávania, ktorý je podpora materských škôl pri zavádzaní programov orientovaných na zlepšenie spolupráce s rodičmi rómskych detí a pri zapájaní asistentov učiteľa v materských školách. Implementácia projektu prebiehala v 21 lokalitách v územnej pôsobnosti Bratislavského, Banskobystrického, Prešovského a Košického kraja. Do projektu bolo zapojených 315 rómskych matiek a 525 detí vo veku od 3 do 6 rokov, ktoré nenavštevovali zariadenia predprimárnej výchovy.

162. Príspevkom k dosiahnutiu najväčšej zapojenosti 3-6 ročných detí zo SZP v predprimárnom vzdelávaní v materských školách sú aj konkrétne opatrenia a aktivity navrhované ÚSVRK v Operačnom programe Ľudské zdroje na obdobie 2014-2020 na úrovni prioritných osí zameraných prioritne na integráciu marginalizovaných rómskych komunít z finančných prostriedkov ESF a EFRR. Cieľovými lokalitami sú obce s prítomnosťou MRK identifikované na základe aktualizovaného Atlasu rómskych komunít (2013). Návrh cieľených opatrení s dôrazom na podporu predprimárneho vzdelávania má byť realizovaný formou národného projektu, ako aj dopytovo-orientovaných výziev.

Odporúčanie č. 12: Vo svetle svojho Všeobecného odporúčania č. 27 (2000) o diskriminácii Rómov výbor odporúča, aby zmluvná strana:

- a) účinne implementovala revidovaný Národný akčný plán a Stratégiu integrácie Rómov zabezpečením práva na primerané bývanie Rómov bez diskriminácie a segregácie so zreteľom na dôležitosť tohto práva pre výkon iných práv zakotvených v dohovore, predovšetkým práva na zdravie, vzdelanie a zamestnanie;*
- b) zabezpečila zapojenie Rómov a združení, ktoré ich zastupujú, spolu so zvyškom obyvateľstva do projektov výstavby, rekonštrukcie a údržby obydlí; podporovala medzikultúrny dialóg zameraný na riešenie hlboko zakorenenej nedôvery prejavujúcej sa v budovaní protirómskych stien;*
- c) zabezpečila, aby sa všetky snahy na podporu prístupu k primeranému bývaniu a zlepšeniu životných podmienok Rómov uskutočňovali spoločne s Rómami a ich organizáciami a aby zvýšené úsilie smerovalo k odstráneniu bytovej segregácie, prihliadajúc na všeobecné odporúčanie výboru č. 19 (1995) o rasovej segregácii a apartheide;*
- d) ukončila nútené vysťahovania a búranie rómskych osád bez predchádzajúceho upozornenia; v prípade, ak sú takéto búrania nevyhnutné, poskytla Rómom primerané náhradné riešenia bývania a do svojej budúcej periodickej správy zahrnula informáciu o prijatých opatreniach na riešenie situácie Rómov v Plaveckom Štvrtku.*

163. ÚSVRK v rámci svojej pôsobnosti naďalej spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy na systémových právnych úpravách v tejto oblasti. Uvedený systém úprav je v neustálom vývoji, o čom svedčí aj návrh nového znenia stavebného zákona, ktorého schvaľovací proces bol žiaľ v záverečnej fáze zastavený. Pozitívom prípravy tohto návrhu a celého legislatívneho procesu však bolo upriamenie pozornosti na nevyhnutnosť zariadenia pojmu verejného záujmu aj vo vzťahu k riešeniu bývania marginalizovaných komunit, na základe ktorého by v krajnom prípade bolo možné uplatniť aj nástroje vyvlastnenia pre účely legalizácie urbanistických sídiel MRK, ako aj naštartovanie systému prednostného pridelenia dotácií na vypracovanie územných plánov obciam s lokalitami, osídlenými MRK. Pri legalizácii týchto sídiel, ktoré by boli zakomponované do územných štruktúr obcí, by bolo reálne aj v zmysle v súčasnosti platného stavebného zákona uplatňovať inštitút dodatočnej legalizácie tých stavieb, ktoré spĺnia (prípadne po nevyhnutných úpravách) základné štandardy pre bývanie, pričom režimom posudzovania podľa stavebného zákona by nepodliehali stavby uskutočnené pred rokom 1976, kedy začal byť účinný súčasný stavebný zákon.

164. V tomto systéme právnych predpisov zohráva dôležitú úlohu aj zákon č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení zákona č. 134/2013 Z. z. Zákon upravuje jednak rozsah, podmienky a spôsob poskytovania finančných prostriedkov formou dotácií na rozvoj bývania (ďalej len „dotácia“), jednak vo svojej druhej časti vymedzenie sociálneho bývania. Zákon ustanovuje ako jeden z účelov dotácií obstaranie nájomného bytu na účel sociálneho bývania, rovnako upravuje aj dotácie na obstaranie technickej vybavenosti a dotácie na odstránenie systémovej poruchy bytového domu. Žiadateľom o poskytnutie dotácie môže byť: a) obec; v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice aj mestská časť, b) vyšší územný celok, c) bytové družstvo, d) správca bytového domu alebo e) spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov, alebo f) nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby na zabezpečovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu (ďalej len „nezisková organizácia“), ktorej zakladateľom alebo ktorej jedným zo zakladateľov je obec alebo vyšší územný celok, ak ich vklad tvorí najmenej 51 % majetku neziskovej organizácie a v správnej rade neziskovej organizácie ich zastupuje nadpolovičný počet členov.

165. Dotáciu na obstaranie nájomného bytu na účel sociálneho bývania alebo na odstránenie systémovej poruchy je možné poskytnúť obci alebo neziskovej organizácii, ak je schválený program rozvoja bývania obce alebo program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, ktorý obsahuje aj časť o rozvoji bývania. Podľa § 21 ods. 1 uvedeného zákona sociálne bývanie je bývanie obstarané s použitím verejných prostriedkov určené na primerané a ľudsky dôstojné bývanie fyzických osôb, ktoré si nemôžu obstaráť bývanie vlastným pričinením a spĺňajú podmienky tohto zákona. Sociálne bývanie je aj bývanie alebo ubytovanie financované s použitím verejných prostriedkov a poskytované v rámci starostlivosti podľa osobitných predpisov. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje napríklad zariadenia núdzového bývania, domov na polceste a podobne. Podľa § 29 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z.z., ak je potrebné chrániť život a zdravie fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb, alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb, zabezpečuje sa v zariadení núdzového bývania utajenie miesta jej ubytovania a jej anonymita.

166. Uvedený systém všeobecne záväzných právnych noriem je súčasne nástrojom zabezpečenia náhradných riešení, ktorých dôsledné využitie eliminuje riziká spustenia procedúr núteného vyst'ahovania v prípadoch, v ktorých by substitučne hrozil exekučný titul buď z titulu stavby postavenej bez stavebného povolenia, ktorej dodatočné povolenie nie je možné, alebo v prípadoch, v ktorých účastník nájomného vzťahu v dôsledku svojho postavenia nie je spôsobilý plniť záväzky vyplývajúce z nájmu bytu.

167. Na základe doterajších skúseností s výstavbou obecných nájomných bytov nižšieho štandardu nastavil ÚSVRK podmienky pre realizáciu pilotného program „Svojpomocná výstavba nájomných rodinných domov“. Program stal súčasťou Výzvy na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb rómskych komunit, ktorú vyhlásil ÚSVRK v roku 2013. Výsledky tohto pilotného programu budú slúžiť na nastavenie metodiky potrebnej na výstavbu nájomných domov a vyhodnotenie efektivity projektu tak, aby bol rozšírený do problémových lokalít v rámci čerpania finančnej podpory z finančných prostriedkov EÚ Programového obdobia 2014 – 2020.

168. Cieľom iniciovania systému svojpomocných výstavieb je snaha o väčšie zapojenie samotných Rómov do pretvárania rómskych osád, čo má zároveň za následok zníženie finančných nákladov na realizáciu projektu. Ďalším kladným predpokladaným výsledkom je aj získavanie pracovných zručností samotných Rómov, čo zvyšuje ich možnosti uplatnenia sa na trhu práce. Postavené domy budú do projektu zapojení Rómovia užívať po dobu 10 rokov ako nájomníci. Takáto forma bývania tak zabraňuje prípadnému následnému predaju a navyše nemôže byť ani predmetom exekúcie.

169. V rámci prioritnej osi 5, z operačného programu Ľudské zdroje na programové obdobie 2014-2020, špecifický cieľ 5.1.3 Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvety a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania, budú podporené programy zamerané na dosiahnutie vyššieho hygienického štandardu marginalizovaných rómskych osídlení a systematické znižovanie počtu nelegálnych obydľí charakteristických extrémne nízkou mierou hygienických štandardov aj prostredníctvom poskytovania asistencie obciam s prítomnosťou MRK zameranej na vysporiadavanie pozemkov.

170. Na problematiku vysporiadania pozemkov bola zameraná činnosť Pracovnej skupiny pre pilotný projekt vysporiadania pozemkov, ktorá je zložená zo zástupcov ÚSVRK, Ministerstva pôdohospodárstva SR, Štátnych lesov SR a Slovenského pozemkového fondu. Pracovná skupina vznikla v rámci iniciatívy podporenej z Dotačnej schémy ÚSVRK 2014 a jej cieľom je vysporiadať vlastníctvo k pozemkom v lokalite „Rómska osada“ v obci Krásnohorské podhradie.

171. Zložitá situácia naďalej pretrváva aj v obci Plavecký Štvrtok. Aj v tomto prípade, okrem problematiky nevysporiadaných pozemkov a stavieb postavených bez stavebného povolenia, ide o prípad kolízie ochranných pásiem, v ktorých je stavebná činnosť obmedzená. V individuálnej veci stavebníka podal ÚSVRK 1. júna 2015 podnet na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania vydaného stavebným úradom – obcou Plavecký Štvrtok, číslo A/2012/00609-A/2013/00138 zo dňa 18. februára 2013, a súčasne aj podnet príslušnej zložke prokuratúry podľa zákona č. 153/2001 Z. z. Tento postup bol zatiaľ neúspešným. V predmetnej veci ÚSVRK spolupracuje aj s príslušnou advokátskou kanceláriou zastupujúcou stavebníka a súčasne aj mimovládnu organizáciu „Človek v tísi Slovensko“.

172. ÚSVRK v roku 2015 súčasne podal Okresnému úradu Bratislava podnet na výkon kontroly prenesenej štátnej správy vykonávanej obcou Plavecký Štvrtok ako stavebným úradom vo všetkých konaniach smerujúcim k odstráneniu stavieb MRK v Plaveckom Štvrtku. S obdobnou žiadosťou o spoluprácu sa obrátil aj na MDVRR SR.

173. Súčasne aj v roku 2015 pokračoval ÚSVRK v rokovaníach so samosprávou obce s cieľom zabezpečenia substitučného riešenia zabezpečenia práva na bývanie príslušníkov MRK žijúcej v obci Plavecký Štvrtok, pričom presadzuje podmienku, že náhradné riešenie nemôže mať separačné následky. V celom systéme ochrany práva na bývanie Rómov žijúcich v Plaveckom Štvrtku, ÚSVRK operoval aj s rozsiahlym inštrumentárium medzinárodných dohovorov a rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva. ÚSVRK vždy poskytoval obci všestrannú pomoc pre ústavne konformné riešenie kolízie základných práv v procese zabezpečenia práva na bývanie Rómov, sídlacích v obci. Uvedené postupy ÚSVRK však zatiaľ neprinesli očakávanú odozvu obce.

Odporúčanie č. 13: Výbor odporúča, aby zmluvná strana plne implementovala nedávne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a zabezpečila úplnú nápravu a odškodnenie obetí tejto praxe. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby dôkladne vyšetrila všetky prípady nútených sterilizácií rómskych žien a stihala zodpovedných. S prihliadnutím na Všeobecné odporúčanie č. 25 (2000) o rasovej diskriminácii a jej rodovej dimenzii výbor nabáda zmluvnú stranu, aby prijala primerané opatrenia, vrátane implementácie uznesenia z roku 2012 vzťahujúceho sa k prípadom nezákonných sterilizácií žien a organizovania osobitných školení pre zdravotnícky personál o získavaní informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie a o senzibilizácii zdravotníckeho personálu o rozmanitosti príslušníkov rómskej komunity.

174. SR plne implementuje rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúce sa prípadov nútených sterilizácií rómskych žien, pričom výkon rozsudkov v týchto prípadoch sleduje Výbor ministrov Rady Európy. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na správu Komisára Rady Európy pre ľudské práva z marca 2006, ako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci V.C. proti SR, v ktorom súd dospel k záveru o porušení Dohovoru z dôvodu, že sťažovateľkin súhlas so zákrokom nebolo možné považovať za informovaný v zmysle európskych štandardov, a že v relevantnom čase existovali vážne nedostatky v právnej úprave, ako aj pri výkonoch sterilizácií podľa tejto právnej úpravy, ktoré mali osobitný vplyv na príslušníčky rómskeho etnika. Zdôraznil, že neexistuje dôkaz o tom, že lekári postupovali pri výkone sťažovateľkinej sterilizácie v zlej viere, že ich správanie bolo úmyselne rasovo motivované alebo že sterilizácia v skutočnosti bola súčasťou všeobecnejšej organizovanej politiky.

175. Podobne v prípade I. G., M.K. a R.H. proti SR bolo konštatované porušenie článku 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach, pričom nebolo preukázané, že by išlo o organizovanú politiku, alebo že by bolo správanie zdravotníckeho personálu rasovo motivované.

176. Práve s odkazom na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva je nutné pripomenúť, že prípady sterilizácií rómskych žien bez ich plného a informovaného súhlasu neboli súčasťou širokej, rasovo motivovanej praxe. V tomto ohľade je potrebné zmieniť aj príslušnú časť správy Komisára rady Európy pre ľudské práva o Slovenskej republike z 29. marca 2006

(CommDH(2006)5), podľa ktorej tvrdenia o násilných a nútených sterilizáciách žien rómskeho pôvodu v SR boli posudzované ako možné závažné porušenie ľudských práv, a preto boli vládou SR brané veľmi vážne. Značné úsilie bolo vynaložené na ich dôkladné preskúmanie.

177. Nad rámec trestného vyšetrovania bola zriadená odborná lekárska inšpekcia z inštitúcií poskytujúcich zdravotnú starostlivosť a bol vyžiadaný znalecký posudok Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Nebolo potvrdené, že vláda SR podporovala organizovanú diskriminačnú sterilizačnú politiku. Vláda prijala legislatívne a praktické opatrenia za účelom odstránenia administratívnych nedostatkov zistených počas vyšetrovania a za účelom predchádzania výskytu podobných situácií v budúcnosti.

178. Na základe správy komisára Rady Európy pre ľudské práva uverejnenej dňa 20. decembra 2011, za účelom napĺňania základných ľudsko-právnych dokumentov a zjednotenia postupu v praxi zo strany zdravotníckych zariadení pri vykonaní sterilizácií, ministerstvo zdravotníctva pripravilo návrh zákona, ktorým sa mení zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Novela, uverejnená v Zbierke zákonov SR pod číslom 41/2013 Z. z., nadobudla účinnosť 1. apríla 2013. Novelou bolo upravené splnomocňovacie ustanovenie na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa upravujú podrobnosti v postupoch pri vytváraní podmienok garantujúcich poskytnutie informovaného súhlasu na vykonanie sterilizácie v súlade so smernicou prijatou Medzinárodnou pôrodnickou a gynekologickou federáciou a vzory informovaného súhlasu v štátnom jazyku a jazykoch národnostných menšín.

179. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky vypracovalo všeobecne záväzný právny predpis "Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 56 z 23. októbra 2013, ktorá nadobudla účinnosť 1. apríla 2014. Vyhláškou sa ustanovujú podrobnosti o poučení, ktoré predchádza informovanému súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby a vzory informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby v štátnom jazyku a v jazykoch národnostných menšín.

180. Priezozvo je problematika o nepriaznivých dôsledkoch nútenej sterilizácie premietnutá do obsahu vzdelávania všetkých študentov zdravotníckeho školstva v dennej i externej forme štúdia, ktorým získavajú odbornú spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v jednotlivých zdravotníckych povolaniach v zmysle Nariadenia vlády SR č. 296/2012 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností.

181. Od roku 2013 bol na Európskom súde pre ľudské práva prejednávaný už iba jeden prípad týkajúci sa tejto témy, a to vo veci Z.K. proti SR. ESLP odmietol sťažnosť ako zjavne nepodloženú, pričom konštatoval, že sťažovateľka nepodložila svoje tvrdenia o zaobchádzaní nezlučiteľnom s článkom 3 Dohovoru zo strany personálu nemocnice žalovaného štátu primeranými dôkazmi, a že neexistoval žiaden náznak nerešpektovania akéhokoľvek procesného záväzku, ktorý mohol vzniknúť vnútroštátnym orgánom vo vzťahu k okolnostiam takéhoto prípadu. Rovnako odmietol aj jej tvrdenia o diskriminácii ako zjavne nepodložené.

182. Štátne orgány nedisponujú informáciami, dotýkajúcimi sa nových podnetov vo vzťahu k problému sterilizácii rómskych žien bez ich slobodného a informovaného súhlasu. Možno

konštatovať, že téma sterilizácií rómskych žien, ako vyplýva z Informácie z hodnotenia SR v rámci 2. kola univerzálneho periodického hodnotenia Rady OSN pre ľudské práva, bola uzavretá aj na medzinárodných fórach.

Odporúčanie č. 14: Výbor odporúča, aby zmluvná strana naďalej organizovala školenia v oblasti ľudských práv s cieľom podpory povedomia o tolerancii, medzietnického dialógu a harmónii zamerané predovšetkým na orgány činné v trestnom konaní, sudcov, učiteľov, zdravotnícky personál a sociálnych pracovníkov.

183. V kontexte ďalšieho vzdelávania príslušníkov PZ je problematika dohovoru prednášaná aj v rámci akreditovaných odborných kurzov pre príslušníkov polície. V tejto súvislosti možno spomenúť napríklad Doplňujúci kurz pre príslušníkov PZ zameraný na výkon služby v rómskej komunite, ktorého cieľom je oboznámiť jeho účastníkov s charakteristikou rómskej komunity, so špecifikami trestných činov páchaných rómskou komunitou a páchanej na rómskej komunite, s taktikou vykonávania služobných zákrokov v komunite a špecifikami výkonu služby v nej s dôrazom na rešpektovanie základných ľudských práv a slobôd. Lektormi tohto vzdelávacieho kurzu sú vybraní príslušníci PZ, vybraní pracovníci odboru prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR, pracovníci ÚSVRK a vybraní pracovníci štátnej správy a samosprávy. Tento kurz absolvujú všetci príslušníci PZ, ktorí sú ustanovení do funkcie starší referent pre prácu v komunitách. V súčasnosti je zaradených do tejto funkcie celkovo 267 príslušníkov PZ. Ako ďalšie príklady odborných kurzov možno uviesť Vzdelávanie príslušníkov PZ v problematike extrémizmu, rasizmu, neznášanlivosti, xenofóbie, antisemitizmu, agresívneho nacionalizmu, zaradených v službe kriminálnej polície alebo zdokonaľovací kurz pre príslušníkov Policajného zboru, ktorí budú zaradení do antikonfliktného tímu polície.

184. Odstraňovanie prejavov diskriminácie, násillia, rasizmu a intolerancie je jedným zo všeobecných cieľov všetkých školských vzdelávacích programov stredných odborných škôl PZ, základnej i špecializovanej policajnej prípravy. Téma rasovej diskriminácie je zapracovaná aj v školských vzdelávacích programoch pomaturitného kvalifikačného a zdokonaľovacieho štúdia a vyučuje sa na stredných odborných školách PZ.

185. Počas špeciálneho akreditovaného projektu s názvom „školenie školiteľov“ sú policajti z jednotlivých výkonných útvarov školení na zvyšovanie povedomia o ľudských právach aj zamestnancami zo Slovenského národného strediska pre ľudské práva. Úlohou adeptov tohto školenia je ďalej školiť nižšie útvary k problematike extrémizmu, ako aj k dodržiavaniu ľudských práv.

186. V kontexte vysokoškolského štúdia Akadémie PZ v Bratislave v rámci svojej pedagogickej i vedecko-výskumnej činnosti venuje pozornosť problematike rasovej diskriminácie, rasovo motivovanej trestnej činnosti a prejavom extrémizmu s dôrazom na akceptáciu antidiskriminačných prístupov. Ako príklady vyučovacích predmetov, ktoré venujú pozornosť rasovej diskriminácii, možno uviesť: Ústavné právo Slovenskej republiky, Ľudské práva, Ochrana ľudských práv, Polícia a ľudské práva, Kriminológia a iné.

187. Akadémia PZ v Bratislave v rámci plnenia Koncepcie boja proti extrémizmu participuje na vzdelávaní príslušníkov PZ v zmysle akreditovaného vzdelávacieho programu „Vzdelávanie príslušníkov PZ v problematike extrémizmu, rasizmu, neznášanlivosti, xenofóbie, antisemitizmu, agresívneho nacionalizmu,“ ktoré je realizované Odborom

extrémizmu a diváckeho násilia Úradu kriminálnej polície Prezídia PZ. Dôraz je kladený na právny aspekt pravicového extrémizmu a trestnosť symbolov a prejavov pravicového extrémizmu. V kontexte vedecko-výskumnej činnosti pracovníci katedry kriminálnej polície v súčasnosti spracovávajú vedecko-výskumný projekt k predmetnej problematike pod názvom „Úlohy polície v systéme ochrany obetí kriminálnych aktivít v komunitách“. V záujme zvyšovania úrovne odbornej pripravenosti pracovníkov v oblasti odhaľovania a objasňovania trestných činov spáchaných z nenávisti, pracovník katedry kriminálnej polície Akadémie Policajného zboru úspešne absolvoval prípravu školiteľa školiteľov „Training of Trainers, Training Against Hate Crimes for Law Enforcement (TAHCLE) v dňoch 22. – 24. júla 2015 vo Varšave pod záštitou OBSE a získané poznatky aplikuje vo vzdelávacom procese.

188. Vzdelávanie sudcov, súdnych úradníkov a prokurátorov zabezpečuje nezávislá inštitúcia zriadená zákonom – Justičná akadémia. Justičná akadémia sa v rámci svojich aktivít permanentne venuje otázke dodržiavania základných ľudských práv a slobôd a to či už v rámci aktivít spadajúcich do oblasti kultivácie osobnosti sudcu a prokurátora, ako aj v rámci odborných seminárov, ktorých témy vo väčšine prípadov súvisia aj s problematikou dodržiavania základných ľudských práv a slobôd, resp. zákonného zásahu do týchto práv a slobôd, v súvislosti s konaním orgánov verejnej, resp. súdnej moci ako aj úloh vyplývajúcich z Národných akčných plánov.

189. Najväčšia časť vzdelávacích podujatí organizovaných v spolupráci s ministerstvom spravodlivosti, špecificky s Kanceláriou zástupkyne SR pred Európskym súdom pre ľudské práva, je venovaná judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva tak pre civilné ako aj trestné úseky súdnictva. Od roku 2013 sa organizuje osobitný seminár na tému „Obete trestných činov, násilie na ženách, deťoch a ostatných objektoch trestných činov“. V rámci spolupráce so zahraničnými justičnými akadémiami sa organizujú aj vzdelávacie podujatia na témy ľudských práv a nediskriminácie i v zahraničí.

190. V rámci Národného projektu „Terénna sociálna práca v obciach“ sa konali pre koordinátorov terénnej sociálnej práce, pre terénnych sociálnych pracovníkov a asistentov terénnych sociálnych pracovníkov tréningy a workshopy na témy zamerané na scitlivosť a na podporu znižovania diskriminácie, napr.: „Zločiny z nenávisti (hate crimes) v zraniteľných komunitách“, „Dočasné vyrovnávacie opatrenia a nediskriminácia“, „Podpora eliminácie a prevencia násilia na ženách“, „Úvod do tematiky – iné menšiny – LGBT“, „Prevencia obchodovania s ľuďmi“ a Prevencia obchodovania s ľuďmi so zameraním na mládež“. Uvedených vzdelávacích aktivít, v rámci národného projektu, sa zúčastnilo v roku 2014 a 2015 spolu 454 koordinátorov terénnej sociálnej práce, terénnych sociálnych pracovníkov a asistentov terénnych sociálnych pracovníkov.

191. ÚSVRK v roku 2015 v spolupráci s Radou Európy realizoval dva národné semináre v oblasti antidiskriminácie Rómov. V dňoch 22. – 23. septembra 2015 sa uskutočnil Národný seminár pre právnikov v oblasti antidiskriminácie Rómov so zameraním na práva obyvateľov rómskych komunit na bývanie, ktorý sa realizoval v Piešťanoch. V dňoch 22. – 23. októbra 2015 sa uskutočnil Národný seminár pre policajtov v oblasti antidiskriminácie Rómov so zameraním na etický rozmer a osobitosti policajných zásahov v rómskych komunitách, ktorý sa realizoval v Bratislave.

192. Zvyšovanie povedomia o ľudských právach a dohovore je v zmysle Nariadenia vlády SR č. 296/2012 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe

ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, premietnuté do obsahu vzdelávania všetkých študentov zdravotníckeho školstva v dennej i externej forme štúdia, ktorým získavajú odbornú spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností. Systematicky sa predmetnej tematike venuje pozornosť aj v rámci kvalifikačného špecializačného štúdia, ako aj v rámci štúdia zameraného na riadenie a organizáciu zdravotníctva s názvom Master of Public Health.

Odporúčanie č. 15: Pripomínajúc svoje Všeobecné odporúčanie č. 17 (1993) o vytvorení národných inštitúcií s cieľom zjednodušiť implementáciu dohovoru výbor odporúča, aby zmluvná strana posilnila nezávislosť a mandát SNSLP a poskytla mu finančné a personálne zdroje potrebné na účinný boj proti diskriminácii. Výbor nabáda zmluvnú stranu zabezpečiť, že SNSLP bude spôsobilé fungovať v súlade s Parížskymi princípmi a úspešne sa bude uchádzať o akreditáciu.

193. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva sa uchádzalo o akreditáciu v marci 2014 a získalo status B – čiastočne v súlade s Parížskymi princípmi (rezolúcia VZ OSN 48/134). Akreditačná komisia vyslovila viacero nedostatkov o ktorých prebieha odborná diskusia s predstaviteľmi strediska a občianskej spoločnosti. Ministerstvo spravodlivosti má vládou zverenú úlohu do júna 2016 predložiť novelu zákona o stredisku, ktorá bude reflektovať viaceré námietky akreditačnej komisie. Trvajúcou prekážkou tohto reformného procesu je nedostatok financií, ktoré sú v súčasnosti poskytované formou dotácie zo štátneho rozpočtu Ministerstvom financií SR.

Odporúčanie č. 16: Výbor odporúča, aby zmluvná strana prijala účinné opatrenia na implementáciu dohovoru a zabezpečila, aby zásada samosprávy miestnych a regionálnych orgánov nebola prekážkou medzinárodných ľudskoprávných záväzkov podpory ekonomických, sociálnych a kultúrnych práv znevýhodnených alebo diskriminovaných skupín, ako sa uvádza v dohovore. Výbor opätovne opakuje svoje odporúčanie, aby zmluvná strana implementovala odporúčania o oznámeniach podľa čl. 14 dohovoru, predovšetkým v súvislosti so situáciou v Dobšinej, a aby vo svojej nasledujúcej periodickej správe uviedla aktuálne informácie.

194. Z hľadiska vzťahu štátnej správy a územnej samosprávy existuje v SR od roku 1990 tzv. oddelený model verejnej správy. Princíp samostatnosti obcí a vyšších územných celkov v oblastiach vymedzených zákonmi je zakotvený v Ústave SR v čl. 67, podľa ktorého štát môže zasahovať do činnosti obce a vyššieho územného celku len spôsobom stanoveným zákonom, pričom povinnosti a obmedzenia pri výkone územnej samosprávy možno obci a vyššiemu územnému celku ukladať zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy SR. Štátne orgány nie sú oprávnené určovať spôsoby aplikácie právnych predpisov pri výkone samosprávnych pôsobností a vyšších územných celkov. Právna úprava, ktorá zakladá autonómiu obcí a vyšších územných celkov v rozsahu stanovenom zákonmi je v súlade, okrem iného, aj s Európskou chartou územnej samosprávy.

195. Postupy a právne vzťahy pri pridelovaní obecných sociálnych bytov upravujú mesta a obce formou všeobecne záväzných právnych nariadení, vydávaných podľa § 6 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Takéto všeobecne záväzné nariadenie nesmie byť v rozpore s Ústavou SR, ústavnými zákonmi, zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada SR, a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. V uvedených všeobecne záväzných nariadeniach o pridelovaní obecných/mestských bytov, osobitne aj bytov

sociálne bývanie, obce transponujú v prípade bytov postavených na základe poskytnutej dotácie podľa zákona č. 443/2010 Z. z., ustanovenia jeho § 22, podľa ktorého je oprávnenou osobou pre poskytnutie sociálneho bývanie v byte osoba žijúca v domácnosti s mesačným príjmom domácnosti najviac vo výške trojnásobku životného minima, alebo osoba žijúca v domácnosti s mesačným príjmom domácnosti najviac vo výške štvornásobku životného minima, ak členom tejto domácnosti je osoba s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo ide o domácnosť osamelého rodiča s nezaopatreným dieťaťom, alebo aspoň jeden z členov tejto domácnosti zabezpečuje zdravotnícku starostlivosť, sociálne a všeobecne prospešné spoločenské služby, vzdelávanie, kultúru alebo ochranu obyvateľov obce.

196. Na úseku sociálne vylúčených skupín je na jednotlivých krajských riaditeľstvách PZ zriadená funkcia starší referent pre prácu v komunitách. Najväčší počet týchto príslušníkov pôsobí v rámci Krajského riaditeľstva PZ v Košiciach, Prešove a Banskej Bystrici. Na základe pravidelných analýz bezpečnostnej situácie v sociálne vylúčených skupinách počet týchto policajtov postupne narastá. V súčasnosti je systemizovaných 267 tabuľkových miest starších referentov pre prácu v komunitách na území SR. Títo samostatne riadia a organizujú činnosť týkajúcu sa usmerňovania vzájomných vzťahov medzi PZ a rómskou menšinovou komunitou; vykonávajú obchôdzkovú službu v územnej časti obvodu so zvýšenou koncentráciou občanov z rómskych menšinových komunít; vykonávajú hliadkovú službu; vykonávajú činnosti v oblasti právnej osvety a prevencie kriminality so zameraním na určenú cieľovú skupinu obyvateľstva; spolupracujú s terénnymi sociálnymi pracovníkmi a komunitnými centrami, mimovládnyimi organizáciami a záujmovými združeniami, právnickými a fyzickými osobami zaoberajúcimi sa problematikou rómskych menšinových komunít, ako aj s predstaviteľmi rómskych menšinových komunít. Reálna činnosť týchto policajtov je tak rozmanitá a náročná, že zahŕňa celú škálu policajných aj nepolicajných činností. Činnosť starších referentov pre prácu v komunitách sa zameriava najmä na preventívne pôsobenie v pridelených komunitách a ich úlohou je predovšetkým rozvíjanie vzťahov s Rómami, ako aj so všetkými zainteresovanými inštitúciami. Práca starších referentov pre prácu v komunitách spočíva aj v riešení rôznych problémov v pridelených komunitách a v pôsobení na zlepšovanie bezpečnostnej situácie.

197. ÚSVRK má zriadených päť regionálnych kancelárií (Banská Bystrica, Rimavská Sobota, Prešov, Spišská Nová Ves a Košice). Pracovníci regionálnych kancelárií sa, okrem iného, stretávajú s predstaviteľmi samosprávy a mimovládnyimi organizáciami a spoločne konzultujú plánované zámery a projekty smerované k zlepšeniu postavenia Rómov v SR.

Odporúčanie č. 17: Berúc do úvahy nedeliteľnosť ľudských práv výbor vyzýva zmluvnú stranu zvážiť ratifikáciu medzinárodných zmlúv o ľudských právach, ktoré doposiaľ neratifikovala, predovšetkým zmluvy obsahujúce ustanovenia priamo relevantné pre komunity, ktoré môžu byť vystavené rasovej diskriminácii, napríklad Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín.

198. Pozri čl. 40 – 43.

Odporúčanie č. 18: Vo svetle všeobecného odporúčania č. 33 (2009) o následných opatreniach hodnotiacej konferencie v Durbane výbor odporúča, aby zmluvná strana pri implementácii dohovoru do vnútroštátnej legislatívy realizovala Deklaráciu z Durbanu a akčný program prijatý v septembri 2001 na Svetovej konferencii proti rasizmu, rasovej diskriminácii, xenofóbii a súvisiacej intolerancii, prihliadajúc na záverečný dokument

Durbanskej hodnotiacej konferencie, ktorá sa konala v Ženeve v apríli 2009. Výbor žiada, aby zmluvná strana zahrnula do svojej nasledujúcej periodickej správy informácie o akčných plánoch a iných opatreniach prijatých na implementáciu Deklarácie z Durbanu a akčného programu.

199. MV SR do konca roku 2015 predloží návrh Akčného plánu predchádzania a eliminácie rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie. Tento akčný plán bude zároveň naplnením záväzkov SR z Deklarácie z Durbanu a akčného programu prijatého v septembri 2001 na Svetovej konferencii proti rasizmu, rasovej diskriminácii, xenofóbii. Návrh Akčného plánu bude vychádzať z prílohy k Celoštátnej stratégii ochrany a podpory ľudských práv pod názvom „Predchádzanie a eliminácia rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie“ vypracovanej a schválenej v rámci Výboru na predchádzanie rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie.

Odporúčanie č. 19: Výbor odporúča, aby zmluvná strana pokračovala v konzultáciách a rozširovaní dialógu s organizáciami občianskej spoločnosti pôsobiacimi v oblasti ochrany ľudských práv, predovšetkým v boji proti rasovej diskriminácii, pri príprave nasledujúcej periodickej správy a prijímaní následných opatrení k záverečným odporúčaniam.

200. SR považuje pri implementácii tohto odporúčania za vhodnú platformu spoluprácu v rámci Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Rada vlády je hlavným poradným orgánom vlády SR pre agendu ľudských práv pozostávajúca zo zástupcov vládnej i mimovládnej sféry. Koordinácia vnútroštátnych ľudskoprávných politik prináleží ministrom spravodlivosti ako predsedovi rady vlády, kým oblasti implementácie týchto politik sú v kompetencii jednotlivých rezortov.

Odporúčanie č. 20: Výbor odporúča zmluvnej strane sprístupňovať verejnosti správy v čase ich predkladania a zverejňovať stanovisko výboru v štátnom, prípadne v ďalších bežne používaných jazykoch.

201. Periodické správy SR k medzinárodným dohovorom o ľudských právach sú publikované na internetovej stránke MZVaEZ SR v slovenskom a v anglickom jazyku. Rovnako sú periodické správy uverejňované na webovskej stránke Úradu vlády SR v časti týkajúcej sa rokovania vlády, ihneď po tom ako ich vláda SR schváli.

Odporúčanie č. 21: Poznmenávajúc, že zmluvná strana predložila základný dokument v roku 2002 (HRI/CORE/1/Add.120), výbor nabáda zmluvnú stranu predložiť aktualizovaný základný dokument v súlade s harmonizovanými usmerneniami o predkladaní správ podľa medzinárodných zmlúv o ľudských právach, predovšetkým tých, ktoré sa týkajú spoločného základného dokumentu prijatého na piatom zasadnutí orgánov založených zmluvami o ľudských právach, ktoré sa konalo v júni 2006 (HRI/GEN.2/Rev.6, kap. I).

202. Základný dokument (Core Document) bol zo strany SR aktualizovaný a predložený HRC v roku 2014. Bol publikovaný dňa 12. marca 2014 ako dokument číslo HRI/CORE/SVK/2014.

Odporúčanie č. 22: Podľa článku 9, odsek 1 dohovoru a pravidla 65 upraveného rokovacieho poriadku výbor žiada, aby zmluvná strana v lehote jedného roka od prijatia

aktuálnych záverov poskytla informácie o následných opatreniach k odporúčaniam obsiahnutých v odsekoch 6, 8, 11 a 16 .

203. Informácie boli poskytnuté výboru v požadovanom termíne.

Odporúčanie č. 23: Výbor dáva zmluvnej strane do pozornosti osobitnú dôležitosť odporúčaní v odsekoch 5, 12, 13 a 15 a žiada ju, aby vo svojej nasledujúcej periodickej správe podrobne informovala o konkrétnych opatreniach na ich implementáciu.

204. Implementované v 11. a 12. periodickej správe.

Odporúčanie č. 24: Výbor odporúča zmluvnej strane, aby predložila svoju 11. a 12. periodickejšiu správu ako jeden dokument dňa 28. mája 2016, berúc do úvahy usmernenia pre dokument určený pre CERD prijatý výborom počas sedemdesiateho prvého zasadnutia (CERD/C/2007/1) a aby sa vyjadrila ku všetkým bodom uvedených v tomto záverečnom stanovisku. Výbor tiež vyzýva zmluvní stranu rešpektovať hornú hranicu 40 strán pre rozsah správy k dohovorom a hornú hranicu 60 - 80 strán pre spoločný základný dokument (k tomu harmonizované usmernenia pre predkladanie správ obsiahnuté v dokumente HRI/GEN.2/Rev.6, kap. I, odsek 19).

205. Implementované v 11. a 12. periodickej správe.

Počet obyvateľov s trvalým pobytom v SR podľa národnosti a najvyššieho dosiahnutého vzdelania, SODB 2011

Národnosť	Najvyššie dosiahnuté vzdelanie											Spolu	
	nezistená	základné	učňovské (bez maturitnej)	stredné odborné (bez maturitnej)	úplné stredné učňovské (s maturitou)	úplné stredné odborné (s maturitou)	úplné stredné všeobecné	vyššie vzdelanie	vysokoškolské bakalárske	vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	vysokoškolské doktorandské		bez školského vzdelania
nezistená	68232	25338	33897	30593	12298	72134	18852	544	8255	33224	3481	73223	382493
slovenská	70857	823468	597022	430952	160986	918203	189255	84632	103944	502859	33248	659411	4352775
maďarská	8306	101007	74108	47954	14314	80058	23957	7790	7714	30150	1956	61140	458467
rómska	4826	45101	5396	3304	526	1967	406	137	231	733	86	43035	105738
rusínska	391	6165	4148	2657	1214	7203	1840	593	838	5151	370	2911	33482
ukrajinská	132	757	689	606	371	1761	505	210	215	1676	147	361	7430
česká	287	3646	4490	3973	815	6145	1420	925	549	5494	683	1970	30367
nemecká	65	590	514	395	109	892	241	148	144	897	103	592	4690
poľská	65	553	468	390	80	461	153	87	68	514	40	205	3084
chorvátska	12	146	117	84	49	215	58	33	29	112	9	158	1022
srbská	20	54	58	64	58	155	39	25	26	107	11	97	698
ruská	27	111	66	78	59	365	144	86	75	723	78	185	1997
židovská	10	74	32	27	20	73	54	27	30	169	35	80	631
moravská	10	337	437	343	60	658	181	113	62	798	112	175	3286
bulharská	7	92	85	71	46	224	63	25	42	278	28	90	1051
sliezska	0	1	2	1	0	4	2	0	0	4	1	0	15
grécka	2	10	7	7	2	29	20	2	5	30	2	24	134
rumunská	16	75	56	70	21	63	30	6	23	55	3	39	457
rakúska	9	25	22	43	7	41	10	18	9	39	8	75	302
vietnamská	61	206	102	177	103	199	205	12	36	95	16	324	1536
albánska	11	55	21	33	21	73	40	15	8	16	2	65	360
iná	281	479	302	371	165	829	439	288	471	1422	213	1761	7021
Spolu	153630	808490	721999	522039	191208	1089751	235014	80616	122782	584544	40642	846321	5397036

Počet obyvateľov s trvalým pobytom v SR podľa národnosti a ekonomickej aktivity, SODB 2011

Národnosť	Ekonomická aktivita											Spolu			
	nezistená	pracujúci (okrem dôchodcov)	pracujúci dôchodca	osoba na materskej dovolenke	osoba na rodičovskej dovolenke	nezamestnaný	študent strednej školy	študent vysokej školy	osoba v domácnosti	dôchodca	prijemca kapitálových príjmov		dieťa do 16 rokov (nar. po 20.5.1995)	iná	
nezistená	183975	88043	8387	215	1121	6304	1764	1015	457	13787	140	76479	806	382493	
slovenská	63731	1756730	80969	23292	1814	102803	344227	199540	139891	19437	896588	3918	694486	27161	4352775
maďarská	7006	171860	7384	1814	9130	51080	15091	9301	3157	114425	1084	63256	3879	458467	
rómska	4088	6332	219	754	3487	35120	1542	99	2007	7211	44	4308	1027	105738	
rusínska	231	12288	829	110	425	2292	1108	1139	83	11765	27	3066	119	33482	
ukrajinská	97	3268	193	41	194	665	157	167	78	2122	15	386	47	7430	
česká	324	10933	1504	143	656	1926	355	345	222	11761	25	2013	160	30367	
nemecká	72	1545	132	9	49	165	93	147	23	1805	16	601	33	4690	
poľská	44	1288	117	20	113	239	34	48	33	902	5	211	30	3084	
chorvátska	10	375	27	3	12	59	21	25	14	289	13	163	11	1022	
srbská	13	350	14	2	16	69	24	18	7	70	6	100	9	698	
ruská	27	870	58	13	51	183	44	64	41	426	3	195	22	1997	
židovská	7	238	42	2	15	45	21	23	9	109	18	80	22	631	
moravská	11	1045	221	3	27	115	23	49	20	1564	4	175	29	3286	
bulharská	10	417	49	7	7	46	7	25	9	368	5	92	15	1051	
sliezska	1	4	1	0	0	1	1	2	0	5	0	0	0	15	
grécka	0	49	3	2	4	4	4	24	1	18	0	27	2	134	
rumunská	16	261	5	2	18	46	2	11	5	44	2	38	7	457	
rakúska	12	129	1	3	3	5	10	4	3	49	3	78	4	302	
vietnamská	35	774	13	8	49	82	77	29	47	30	8	349	35	1536	
albánska	7	165	2	2	11	35	24	14	11	13	1	69	6	360	
iná	150	3252	106	40	159	377	169	202	164	405	64	1770	159	7021	
Spolu	259867	2060216	100273	26478	118348	443085	220111	152642	25828	1063760	5401	887444	33583	5397036	

Počet obyvateľov s trvalým pobytom v SR podľa národnosti a postavenia v zamestnaní, SODB 2011

Národnosť	Postavenie v zamestnaní							Spolu	
	nezistené (vrátane ekonomicky neaktívnych obyvateľov)	zamestnanec	podnikateľ so zamestnancami	podnikateľ bez zamestnancov	člen produkčného družstva	vypomáhajúci (neplatený) člen domácnosti v rodinnom podniku	iné		
nezistená	362560	11471	581	3009	326	3623	923	382493	
slovenská	1725059	2204740	68849	249758	22926	14572	66871	4352775	
maďarská	180059	227574	8568	24441	6288	1356	10181	458467	
rómska	92715	9857	167	922	123	1294	660	105738	
rusínska	10745	18758	692	2186	393	112	596	33482	
ukrajinská	2037	4392	175	554	52	42	178	7430	
česká	7834	19025	736	1949	147	98	578	30367	
nemecká	1645	2421	143	331	17	23	110	4690	
poľská	920	1694	101	241	18	12	98	3084	
chorvátska	394	433	57	77	11	12	38	1022	
srbská	250	275	55	89	2	3	24	698	
ruská	633	1014	73	214	6	7	50	1997	
židovská	203	235	31	63	11	21	67	631	
moravská	719	2158	70	209	27	12	91	3286	
bulharská	320	550	37	83	11	11	39	1051	
sliezska	5	9	0	1	0	0	0	15	
grécka	66	50	10	7	0	0	1	134	
rumunská	141	271	5	22	2	3	13	457	
rakúska	139	89	32	29	2	0	11	302	
vietnamská	665	174	259	370	0	39	29	1536	
albánska	165	79	60	36	0	8	12	360	
iná	3018	2423	549	600	26	57	348	7021	
Spolu	2390292	2507692	81250	285191	30388	21305	80918	5397036	